

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 12ος

(Π,π (πιγκουίνος-))

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρί-
τειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.
Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου,
Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου,
Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος,
Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

**Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος
– Σκιτσογράφος**

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ελένη Λεοντσίνη, Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγ. Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
του Παιδαγωγ. Ινστιτ.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Dr Αρετή Καραθανάση-
Κατσαούνου, Μόνιμη Πάρεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προσαρμογή:
Παραδείση Μαρία, Εκπαιδευτικός
Επιμέλεια:
Γκότση Ελένη, Εκπαιδευτικός

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Βασίλης Κουρμπέτης, Σύμβουλος Α΄
του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ
Υπεύθυνη του έργου:
Μαρία Γελαστοπούλου,
M.Ed. Ειδικής Αγωγής

Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

**Εικονογραφημένο Λεξικό
Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού**

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 12ος
(Π,π (πιγκουίνος-))**

Ι.Τ.Υ.Ε. ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια
2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκ-
παιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

**Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστι-
τούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή υποστηρι-
κτικού εκπαιδευτικού υλικού με βά-
ση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δη-
μοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστι-**

τούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός

Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού

Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75%
από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Ταμείο και 25% από εθνικούς
πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφί-
α Ε΄ Δημοτικού, Οργανισμός Εκδό-
σεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση
Δ΄, Αθήνα 2005**

πιγκουίνος-----πιγούνι

πιγκουίνος [ο] ουσιαστικό
(πιγκουίνοι)

☑ Ο πιγκουίνος είναι ένα πολύ μεγάλο πουλί που κολυμπάει γρήγορα αλλά δεν μπορεί να πετάξει. Ζει σε παγωμένες θάλασσες και τρώει ψάρια.

🎵 πι-γκου-ί-νος

πιγούνι [το] ουσιαστικό
(πιγούνια)

☑ Πιγούνι είναι το μέρος του προσώπου που είναι κάτω από το στόμα μας. ○ σαγόνι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πιγούνι -----πιέζω

🎵 πι-γού-νι 🖋️ 'το σώμα μας'

πιέζω, πιέζομαι ρήμα (πίεσα, θα πιέσω)

☑️ Όταν πιέζεις κάτι, το πατάς δυνατά συνήθως με το χέρι σου.

🖋️ «Μην πιέζεις πολύ το μπαλό-νι! Θα σπάσει και θα κάνει πολύ θόρυβο» είπε ο κύριος Γιάννης στην Αθηνά.

✓ Όταν πιέζεις κάποιον, προ-σπαθείς να τον κάνεις να δεχτεί κάτι που δε θέλει. 🖋️ Ο κύριος

Μιχάλης πίεσε τον Κώστα να του πει ποιος έσπασε το τζάμι.

Ο αναγκάζω, καταπιέζω

◇ πίεση

🎵 πι-έ-ζω

πιέτα-----πίθηκος

πιέτα [η] ουσιαστικό (πιέτες)

✓ Η Αλίκη αγόρασε μία φούστα με πιέτες για τη γιορτή της. Η φούστα είναι έτσι φτιαγμένη, ώστε να διπλώνεται σε πολλές μεριές. ○ πτυχή, τσάκιση

♪ πιέ-τα

πίθηκος [ο], **πιθηκίνα** [η]

ουσιαστικό) (πίθηκοι, πιθηκίνες)

✓ Ο πίθηκος είναι ένα τριχωτό ζώο που ζει στη ζούγκλα, έχει πολύ μακριά χέρια και πηδάει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πίθηκος -----πικρός

από το ένα κλαδί στο άλλο. Η
μαϊμού και ο γορίλας είναι
πίθηκοι. 🎵 πί-θη-κος 🖋️ ‘τα
ζώα’

πίκρα [η] ουσιαστικό (πίκρες) →
πικρός

πικραίνω, πικραίνομαι ρήμα
(πίκρανα, θα πικράνω) →
πικρός

πικρός, πικρή, πικρό επίθετο
(πικροί, πικρές, πικρά)

☑️ Όταν κάτι είναι πικρό, έχει
πολύ δυσάρεστη γεύση.

🖋️ Ο θείος Αλέκος πίνει τον καφέ
του πικρό, χωρίς ζάχαρη.

πικρός-----πιλότος

● γλυκός

✓ Η στενοχώρια κι η απογοήτευση είναι πικρά συναισθήματα, δηλαδή πολύ δυσάρεστα.

◇ Όταν νιώθει κανείς πίκρα, είναι στενοχωρημένος, κάτι τον έχει πικράνει. 🎵 πι-κρός

πιλάφι [το] ουσιαστικό
(πιλάφια)

☑ Το πιλάφι είναι φαγητό που γίνεται συνήθως από ρύζι βρασμένο και λάδι ή βούτυρο.

🎵 πι-λά-φι

πιλότος [ο] ουσιαστικό (πιλότοι)
→ αεροπλάνο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πίνακας [ο] ουσιαστικό
(πίνακες)

☑ Ο πίνακας είναι φτιαγμένος από μαύρο ή πράσινο ξύλο ή άσπρο πλαστικό και κρέμεται στον τοίχο της τάξης μας. Στον πίνακα γράφουμε με κιμωλία ή μαρκαδόρο κάτι που θέλουμε να διαβάσει όλη η τάξη.

✓ Ο πίνακας ανακοινώσεων είναι ένα επίπεδο κομμάτι από ξύλο ή φελό στον τοίχο όπου στερεώνουμε ανακοινώσεις με πινέζες ή καρφίτσες.

✓ Πίνακα λέμε και τη ζωγραφιά που έχουμε βάλει μέσα σ' ένα κάδρο.

◇ Η θεία Κατερίνα πήγε στην

πίνακας-----πινακίδα

πινακοθήκη για να δει τους
πίνακες μεγάλων Ιταλών
ζωγράφων. 🎵 πί-να-κας
✍️ 'στο σχολείο'

πινακίδα [η] ουσιαστικό
(πινακίδες)

✓ Οι πινακίδες είναι
επίπεδες πλάκες που
πάνω τους είναι
γραμμένες ή ζωγραφισμένες
διάφορες πληροφορίες. Υπάρ-
χουν πινακίδες στους δρόμους,
στα μαγαζιά και σ' άλλους δη-
μόσιους χώρους. Πινακίδες
έχουν και τ' αυτοκίνητα στο
μπροστινό και στο πίσω μέρος
τους. ● ταμπέλα 🎵 πι-να-κί-δα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πινέζα -----πινέλο

- Τι πληροφορίες μας δίνουν οι πινακίδες στα μαγαζιά, τους δρόμους και τ' αυτοκίνητα;

πινέζα [η] ουσιαστικό (πινέζες)

☑ Η πινέζα μοιάζει με μικρό καρφάκι που έχει πλατύ κεφάλι. Με την πινέζα στερεώνουμε φωτογραφίες ή σημειώματα στον τοίχο, στην πόρτα ή σε κάποιο πίνακα. 🎵πι-νέ-ζα

πινέλο [το] ουσιαστικό (πινέλα)

☑ Για να ζωγραφίσουμε με νερομπογιές ή για να βάψουμε

πινέλο-----πίνω

τις πόρτες και τα παράθυρα του σπιτιού, χρησιμοποιούμε πινέλο. Το πινέλο είναι ξύλινο κι έχει στην άκρη του πολλές τρίχες. 🎵 πι-νέ-λο

Δες ζωγράφος, πινέλο

πίνω, πίνομαι ρήμα (ήπια, θα πιω)

☑ Όταν πίνω, ρουφώ από το στόμα νερό, γάλα, πορτοκαλάδα ή άλλο υγρό που μετά πηγαίνει στο στομάχι μου.

Ο Νίκος πίνει ένα ποτήρι

πίνω -----πίπα

γάλα, πριν φύγει για το σχολείο.

◇ Το κρασί, η μπίρα κι ό,τι άλλο έχει οινόπνευμα και το πίνουμε λέγεται ποτό. 🎵 πί-νω

πιόνι [το] ουσιαστικό (πιόνια)

☑ Στο σκάκι, στη ντάμα, στον γκρινιάρη και σ' άλλα επιτραπέζια παιχνίδια παίζουμε με πιόνια. Κάθε παίκτης παίζει με πιόνια διαφορετικού χρώματος. Στο σκάκι τα πιόνια είναι μαύρα και άσπρα. 🎵 πιό-νι

Δες σκάκι

πίπα [η] ουσιαστικό (πίπες)

☑ Η πίπα μοιάζει με μικρό ξύλινο σωλήνα με φαρδιά τρύπα

πίπα-----πιπέρι

στη μία άκρη για να βάζουμε καπνό. Όταν η πίπα είναι αναμμένη, ρουφάμε από την άλλη άκρη και καπνίζουμε.

🎵 πί-πα

πιπέρι [το] ουσιαστικό (πιπέρια)

☑ Το πιπέρι είναι ένας μικρός στρογγυλός καρπός που καίει πολύ. Το χρησιμοποιούμε στο φαγητό για να δώσουμε γεύση. Στο τραπέζι του φαγητού υπάρχει πάντα αλάτι και πιπέρι.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πιπέρι -----πιπίλα

◇ αλατοπίπερο 🎵 πι-πέ-ρι

πιπεριά [η] ουσιαστικό
(πιπεριές)

✓ Η πιπεριά είναι ένα λαχανικό με πράσινο, κόκκινο ή κίτρινο χρώμα και πολύ μικρούς σπόρους στο εσωτερικό του.

🎵 πι-πε-ριά

πιπίλα [η] ουσιαστικό (πιπίλες)

✓ Η πιπίλα είναι από πλαστικό και μοιάζει με τη ρώγα του γυναικείου στήθους. Όταν τα μωρά είναι ανήσυχα, πεινούν ή νυστάζουν, βάζουν την πιπίλα

πιπίλα-----πιρούνι

στο στόμα τους, την πιπιλίζουν
κι αυτό τα ησυχάζει.

◊ Όταν **πιπιλίζεις** μία καραμέλα,
την κρατάς στο στόμα σου και
τη γλείφεις σιγά σιγά, μέχρι να
λιώσει. 🎵 **πι-πί-λα**

πιπιλίζω και **πιπιλάω** ρήμα
(πιπίλισα, θα πιπιλίσω) →
πιπίλα

πιρούνι [το] ουσιαστικό
(πιρούνια) ☒ Με το **πιρούνι**
καρφώνουμε κομμάτια φαγητού

πιρούνι -----πίστα

για να τα βάλουμε στο στόμα μας.

◇ **μαχαιροπέρουνο**

♪ πι-ρού-νι ✍ 'η κουζίνα'

πισίνα [η] ουσιαστικό (πισίνες)

☑ Η πισίνα είναι μία μεγάλη δεξαμενή γεμάτη με νερό όπου κολυμπάμε και κάνουμε βουτιές.

Πισίνες έχουν συνήθως τα κολυμβητήρια και κάποια μεγάλα ξενοδοχεία. ♪ πι-σί-να

πισινός [ο] ουσιαστικό (πισινοί)

➔ πίσω

πίστα [η] ουσιαστικό (πίστες)

☑ Πολλά κέντρα διασκέδασης

πίστα-----πιστεύω

έχουν μία πίστα, δηλαδή ένα χώρο ειδικά φτιαγμένο γι' αυτούς που θέλουν να διασκεδάσουν χορεύοντας.

✓ Στους αγώνες αυτοκίνητων τ' αυτοκίνητα τρέχουν σε πίστες.

🎵 πί-στα

- Πού αλλού μπορούμε να δούμε πίστα;

πιστεύω ρήμα (πίστεψα, θα πιστέψω)

☑ Όταν πιστεύεις ότι κάτι πρόκειται να γίνει, είσαι σίγουρος ότι μπορεί να γίνει. ✍ Ο κύριος Δημήτρης πιστεύει ότι θα βρεθεί αυτός που τον έκλεψε. Ο νομίζω

✓ Όταν πιστεύεις σε κάποιον ή

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ΠΙΣΤΕΥΩ ----- ΠΙΣΤΕΥΩ

σε κάτι, ξέρεις πως υπάρχει,
πως είναι αληθινό και σημαντι-
κό.

 Οι άνθρωποι που προσεύχο-
νται συχνά, πιστεύουν στον Θεό.
Έχουν πίστη.

✓ Όταν πιστεύεις κάποιον,
ξέρεις πως σου λέει την αλήθεια.

 Ο κύριος Μιχάλης δεν
πίστεψε τον Κώστα. Νόμιζε πως
του έλεγε ψέματα.

◇ **απίστευτος, εμπιστοσύνη,
πιστευτός, πίστη, πιστός**

🎵 **ΠΙ-ΣΤΕΥ-Ω**

**Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με
το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη,
ψάξε μέσα στο λεξικό τις**

πιστόλι-----πιστόλι

λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος,
θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα,
φυλακή

πιστόλι [το] ουσιαστικό
(πιστόλια)

✓ Το πιστόλι είναι ένα μικρό-
όπλο με σφαίρες που μπορεί να
σκοτώσει ανθρώπους. Οι αστυ-
νομικοί έχουν πιστόλια. ♦ Το
νεροπίστολο είναι ένα πλαστι-
κό παιχνίδι που μοιάζει με πι-
στόλι. Γεμίζουμε τα νεροπίστο-
λα με νερό και καταβρεχόμαστε.
Πιστολάκι λέμε το
σεσουάρ. Μ' αυτό
στεγνώνουμε τα
μαλλιά μας. 🎵 πι-στό-λι

πιστός -----πίσω

πιστός, πιστή, πιστό επίθετο
(πιστοί, πιστές, πιστά)

☑ Ο Κώστας και ο Νίκος είναι πιστοί φίλοι. Έχουν εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον και προσπαθούν να είναι πάντα καλοί φίλοι. ♦ (σαν ουσιαστικό)

Οι πιστοί είναι αυτοί που πιστεύουν σε μία θρησκεία.

πιστεύω 🎵 **πι-στός**

πίσω επίρρημα

☑ Η Ροζαλία κάθισε πίσω από την Αθηνά κι άρχισε να νιαουρίζει. Η Ροζαλία κάθισε από τη μεριά που δεν έβλεπε η Αθηνά.

● **μπροστά**

- ✓ «Προχώρα πιο γρήγορα, γιατί θα μείνεις πίσω». Θα καθυστερήσεις.
- ✓ «Παιδιά, πάω για λίγο στο γραφείο, θα είμαι πίσω στις έξι» είπε ο κύριος Γιάννης. Θα επιστρέψω στις έξι.
- ✓ «Θέλω να μου δώσεις πίσω το βιβλίο που σου δάνεισα, Αθηνά!» είπε η Αλίκη. Θέλω να μου το επιστρέψεις.
- ✓ (σαν επίθετο) Ο κύριος Μιχάλης έβαλε τα κουταβάκια στο πίσω μέρος του κήπου.
- μπροστινός ♦ Ο πισινός είναι το πίσω μέρος της λεκάνης μας, ο ποπός μας.
- ♪ πί-σω Δες τελευταίος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πίτα-----πιτζάμα

πίτα [η] ουσιαστικό (πίτες)

☑ Η **πίτα** είναι ένα φαγητό αλμυρό ή γλυκό που το φτιάχνουμε βάζοντας ένα μείγμα από διάφορα υλικά ανάμεσα σε δύο στρώσεις ζύμης ή φύλλου και ψήνοντάς το στον φούρνο. Φτιάχνουμε πίτες με τυρί, σπανάκι ή άλλα υλικά.

✓ Όταν τρώμε σουβλάκι με **πίτα**, τρώμε σουβλάκι τυλιγμένο μέσα σε ψημένη στρογγυλή και λεπτή ζύμη. ◇

τυρόπιτα, σπανακόπιτα, κοτόπιτα, καρυδόπιτα, κρεατόπιτα, βασιλόπιτα

🎵 **πί-τα**

πιτζάμα [η] ουσιαστικό

πιτζάμα -----πίτσα

(πιτζάμες)

✓ Η πιτζάμα είναι ένα παντελό-
νι και μία μπλούζα από λεπτό
και μαλακό ύφασμα που τα φο-
ράμε, όταν κοιμόμαστε. Υπάρ-
χουν γυναικείες και αντρικές
πιτζάμες. 🎵πι-τζά-μα
- Λέμε και μπιτζάμα.

Νίκος φόρεσε τις πιτζάμες του
και πήγε για ύπνο.

πίτσα [η] ουσιαστικό (πίτσες)

πίτσα -----πιτσιλίζω

☑ Η πίτσα είναι ιταλικό φαγητό. Είναι συνήθως μία στρογγυλή ζύμη με ντομάτα, τυρί, ζαμπόν και διάφορα άλλα υλικά. Η πίτσα ψήνεται στον φούρνο.

◇ «Δεν πρόφτασα να μαγειρέψω, πάμε στην πιτσαρία να φάμε πίτσα και μακαρόνια;» ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα, δηλαδή στο εστιατόριο που φτιάχνει πίτσες και μακαρόνια.

🎵 πί-τσα

πιτσιλίζω και **πιτσιλάω**,
πιτσιλιέμαι ρήμα
(πιτσιλίσω, θα πιτσιλίσω)

☑ Όταν πιτσιλάς κάποιον ή κάτι, τον βρέχεις με σταγόνες

πιτσιλίζω-----πιτσιρίκος

νερού.

 «Πρόσεξε μην πιτσιλίσεις τη Ροζαλία, Κώστα, καθώς ποτίζεις. Οι γάτες σιχαίνονται το νερό!» φώναξε η Αθηνά.

◇ «Παιδιά, σταματήστε το πιτσίλισμα, θα γίνετε μούσκεμα στο τέλος!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα. Οι πιτσιλιές είναι σταγόνες από κάποιο υγρό που έχουν πέσει πάνω σε κάτι.

 ΠΙ-ΤΣΙ-ΛΩ

πιτσιρίκος [ο], **πιτσιρίκα** [η],
πιτσιρίκι

[το] ουσιαστικό (πιτσιρίκοι,
πιτσιρίκες, πιτσιρίκια)

 Λέμε πιτσιρίκο ένα μικρό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πιτσιρίκος -----πλάγιος

αγόρι και πιτσιρίκα ένα μικρό κορίτσι. Λέμε πιτσιρίκι ένα μικρό παιδί, αγόρι ή κορίτσι.

🎵 πι-τσι-ρί-κος

πλαγιά [η] ουσιαστικό (πλαγιές)
→ πλάγιος

πλαγιάζω ρήμα (πλάγιασα, θα πλαγιάσω)

☑ Όταν πλαγιάζεις, ξαπλώνεις στο κρεβάτι για να κοιμηθείς.

◇ **πλάγιος** 🎵 πλα-γιά-ζω

πλάγιος, πλάγια, πλάγιο
επίθετο (πλάγιοι, πλάγιες, πλάγια)

☑ Όταν κάτι είναι πλάγιο, δεν

πλάγιος-----πλαζ

είναι όρθιο, αλλά γέρνει, είναι λοξό. ♦ Ο Κώστας, ο Ίγκλι και ο Νίκος ανέβηκαν την πλαγιά του λόφου κι έφτασαν στο εκκλησάκι που είναι στην κορυφή. Ανέβηκαν δηλαδή την ανηφορική πλευρά του. πλάγια
🎵 πλά-γι-ος

πλαζ [η] ουσιαστικό

☑ Η πλαζ είναι μία μεγάλη παραλία με άμμο, ομπρέλες, καρέκλες και καντίνες που προσφέρουν φαγητό κι αναψυκτικά.

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλάθω -----πλάθω

πλάθω, πλάθομαι ρήμα
(έπλασα, θα πλάσω)

☑ Όταν πλάθω κάτι, του δίνω
μία μορφή, ένα σχήμα. ✍ Το
Πάσχα η Αθηνά και η κυρία
Μαργαρίτα πλάθουν κουλουρά-
κια και τα βάζουν στον φούρνο
να ψηθούν.

◇ Για να τα πλάσουν, ανοίγουν
πρώτα τη ζύμη μ' ένα ξύλινο
ραβδί, τον πλάστη. Στο σχολείο
η Αθηνά και η Ελένη φτιάχνουν
ανθρωπάκια από πλαστελίνη.

πλάσμα 🎵 πλά-θω

**Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με
τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε
μέσα στο λεξικό τις λέξεις**

πλάι-----πλάκα

αναστατώνω, ανησυχώ,
εξαφανίζομαι, βρίσκω,
καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ,
χαίρομαι, χοροπηδώ

πλάι επίρρημα

☑ Όταν κάτι ή κάποιος είναι
πλάι σε κάτι ή σε κάποιον άλλο,
βρίσκεται κοντά του, στην
αριστερή ή στη δεξιά πλευρά.

○ δίπλα, κοντά

✓ Η Ελένη και η Αθηνά κάθονται
πλάι πλάι στο ίδιο θρανίο.

Κάθονται κοντά η μία στην
άλλη. 🎵 πλάι

πλάκα [η] ουσιαστικό (πλάκες)

☑ Η πλάκα είναι ένα πλατύ,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλάκα -----πλακάκι

λεπτό κι επίπεδο κομμάτι από πέτρα ή κάποιο άλλο σκληρό υλικό. Στρώνουμε μαρμάρινες πλάκες μέσα ή έξω από το σπίτι.

✓ Μία πλάκα σοκολάτας είναι ένα κομμάτι σοκολάτας.

✓ Πλάκα λέμε κι ένα αστείο που κάνει ή λέει κάποιος. Λέμε ότι σπάμε πλάκα, όταν διασκεδάζουμε και γελάμε με κάτι αστείο. Όταν λες κάτι για πλάκα, δεν το λες στα σοβαρά, το λες στ' αστεία. **πλακάκι** πλά-κα

πλακάκι [το] ουσιαστικό
(πλακάκια)

☑ Τα πλακάκια είναι μικρές και

πλακάκι-----πλανήτης

συνήθως τετράγωνες πλάκες που βάζουμε στους τοίχους και τα πατώματα, κυρίως στα μπάνια και τις κουζίνες για να τα προστατέψουμε από τα νερά. **πλάκα** πλα-κά-κι 'η κουζίνα', 'το μπάνιο'

πλακώνω, πλακώνομαι ρήμα (πλάκωσα, θα πλακώσω)

 Όταν πλακώνεις κάτι ή κάποιον, πέφτεις με όλο σου το βάρος επάνω του.

 Όταν πλακώνεις κάτι, το πιέζεις πολύ δυνατά. πλα-κώ-νω

πλανήτης [ο] ουσιαστικό (πλανήτες)

πλανήτης-----πλάσμα

☑ Η Γη είναι ένας πλανήτης και γυρίζει γύρω από τον ήλιο μαζί με άλλους πλανήτες, όπως τον Άρη ή τον Πλούτωνα. 🎵 πλανή-της

πλάσμα [το] ουσιαστικό
(πλάσματα)

☑ Λέμε πως οι άνθρωποι και τα ζώα είμαστε πλάσματα του Θεού, δηλαδή πως μας έχει δημιουργήσει ο Θεός.

✓ Πλάσμα λέμε γενικά κι έναν άνθρωπο. ✍ Τα παιδιά είναι αθώα πλάσματα. ✦ πλάθω
🎵 πλά-σμα

Ποιους άλλους πλανήτες ξέρεις;

πλαστελίνη-----πλαστός

πλαστελίνη [η] ουσιαστικό
(πλαστελίνες)
→ πλάθω

πλαστικό [το] ουσιαστικό
(πλαστικά)

✓ Το πλαστικό είναι ένα ελαφρύ και φτηνό υλικό που φτιάχνεται στα εργοστάσια και παίρνει ό,τι μορφή θέλουμε να του δώσουμε. Πλένεται εύκολα και δε χαλάει. Το μωρό της θείας Κατερίνας έχει παιχνίδια από πλαστικό. (σαν επίθετο) Έχει πλαστικά παιχνίδια.
 πλα-στι-κό

πλαστός, πλαστή, πλαστό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλαστός-----πλατάνι

επίθετο (πλαστοί, πλαστές, πλαστά)

☑ Όταν κάτι είναι πλαστό, είναι αντιγραφή ενός πράγματος, δεν είναι αληθινό. Υπάρχουν πλαστοί πίνακες και πλαστά χαρτονομίσματα.

● γνήσιος 🎵 πλα-στός

πλαταίνω ρήμα (πλάτυνα, θα πλατύνω)→ πλατύς

πλατάνι [το] και **πλάτανος** [ο]
ουσιαστικό (πλατάνια, πλάτανοι)

☑ Το πλατάνι είναι ένα πολύ μεγάλο δέντρο που χάνει τα φύλλα του τον χειμώνα.

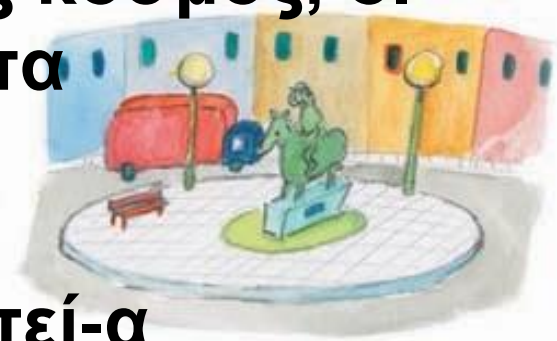
πλατάνι-----πλατεία

Φυτρώνει σε μέρη με πολύ νερό ή υγρασία. 🎵 πλα-τά-νι

πλατεία [η] ουσιαστικό
(πλατείες)

☑️ Η πλατεία είναι ένας μεγάλος ανοιχτός και κεντρικός χώρος σε μία πόλη ή ένα χωριό όπου μαζεύεται πολύς κόσμος, οι μεγάλοι για βόλτα ή καφέ και τα παιδιά για παιχνίδι. 🎵 πλα-τεί-α

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλάτη -----πλάτος

πλάτη [η] ουσιαστικό (πλάτες)

☑ Η πλάτη είναι το πίσω μέρος του σώματος σου, από τους ώμους μέχρι τη μέση σου.

✓ Η πλάτη είναι και το μέρος του καθίσματος όπου ακουμπάμε την πλάτη μας, όταν καθόμαστε. 🎵 πλά-τη 🖋 'το σώμα μας'

πλάτος [το] ουσιαστικό (πλάτη)

☑ Η θεία Έλλη μέτρησε το μήκος και το πλάτος του τραπεζιού για ν' αγοράσει καινούριο τραπεζομάντιλο. Το πλάτος ενός τραπεζιού είναι η μικρότερη του πλευρά, ενώ το μήκος η μεγαλύτερη. ○ φάρδος

◇ πλατύς 🎵 πλά-τος

πλατύς-----πλέκω

πλατύς, πλατιά, πλατύ, επίθετο
(πλατιοί, πλατιές, πλατιά)

✓ Όταν κάτι είναι πλατύ, έχει μεγάλο πλάτος.

✍ Τα πεζοδρόμια στη γειτονιά μας είναι πολύ πλατιά κι ο κόσμος περπατάει άνετα, χωρίς να στριμώχνεται.

○ φαρδύς ● στενός

◇ Όταν κάτι πλαταίνει, γίνεται πλατύ. ○ φαρδαίνω ● στενεύω
πλάτος 🎵 πλα-τύς

πλέκω, πλέκομαι ρήμα (θα πλέξω, έπλεξα)

✓ Όταν πλέκεις κάτι, το φτιάχνεις με μάλλινα νήματα που τα περνάς το ένα μέσα στο άλλο με

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλέκω -----πλένω

βελόνες. Η θεία Κατερίνα
πλέκει πουλόβερ για τον γιο της.
✓ Η Αθηνά έχει καστανά, μακριά
μαλλιά και τα πλέκει κοτσίδες.
◇ Όταν μαθαίνεις να πλέκεις,
μαθαίνεις πλέξιμο. πλεχτός,
πλεχτό πλέ-κω

πλένω, πλένομαι ρήμα (θα
πλύνω, έπλυνα) Όταν πλένεις
κάτι, το καθαρίζεις με νερό και

πλένω-----πλευρά

σαπούνι ή άλλο καθαριστικό.

✓ Όταν πλένεσαι, καθαρίζεις το σώμα σου με νερό και σαπούνι.

◇ Το πλύσιμο στο χέρι παίρνει ώρα, γι' αυτό ο κόσμος έχει πια πλυντήρια. Στο πλυντήριο ρούχων πλένουμε τα ρούχα και στο πλυντήριο πιάτων τα πιάτα.

άπλυτος, ξεπλένω 🎵 πλέ-νω

Ο Κώστας πλένει το ποδήλατο της Αθηνάς.

πλευρά [η] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλευρά ----- πλευρό

(πλευρές)

☑ Ένα νόμισμα έχει δύο πλευρές. Έχει δύο μεριές, δύο όψεις.

✓ Η κάθε γραμμή ενός τριγώνου ή ενός τετραγώνου είναι μία από τις πλευρές του.

◇ **πλευρό** 🎵 πλευ-ρά

πλευρό [το] ουσιαστικό
(πλευρά)

☑ Τα πλευρά είναι τα δώδεκα κόκαλα που έχουμε ανάμεσα στο στήθος και τη μέση. Τα έξι είναι στη δεξιά μεριά του σώματος και τ' άλλα έξι στην αριστερή. ◇ πλευρά 🎵 πλευ-ρό

🖋 'το σώμα μας'

πλεχτός-----πλέω

πλεχτός, πλεχτή, πλεχτό
επίθετο (πλεχτοί, πλεχτές,
πλεχτά)

✓ Ένα πλεχτό ρούχο είναι το
ρούχο που έχει πλέξει κάποιος
στο χέρι ή στη μηχανή.

◇ (σαν ουσιαστικό)

Όταν κάνει πολύ κρύο φοράμε τα
πλεχτά μας για να ζεσταινό-
μαστε, δηλαδή φοράμε πλεχτά
ρούχα. **πλέκω, πλέξιμο**

🎵 πλε-χτός

πλέω ρήμα (έπλευσα, θα
πλεύσω)

✓ Τα πλοία και οι βάρκες
πλέουν στο νερό, δηλαδή κι-
νούνται στην επιφάνεια του

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλέω-----πληγή

νερού και δε βουλιάζουν.

◇ επιπλέω 🎵 πλέ-ω

πληγή [η] ουσιαστικό (πληγές)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα κόπηκε με το μαχαίρι του ψωμιού κι έκανε μία βαθιά **πληγή** στο δάχτυλό της. Από την **πληγή** έτρεχε αίμα.

◇ Η κυρία Μαργαρίτα **πληγώθηκε** με το μαχαίρι του ψωμιού. Όταν κάποιος έχει **πληγές**, είναι **πληγωμένος**. Όταν κάποιος είναι πολύ από-γοητευμένος από κάτι, αισθάνε-ται **πληγωμένος**. 🎵 **πλη-γή**
Δες τραυματίας

πληγώνω-----πλήκτρο

πληγώνω, πληγώνομαι ρήμα
(θα πληγώσω, πλήγωσα) →
πληγή

πλήκτρο [το] ουσιαστικό
(πλήκτρα)

☑ Όταν παίζουμε πιάνο, πατάμε τα πλήκτρα. Το πιάνο έχει άσπρα και μαύρα πλήκτρα. Κάθε πλήκτρο παίζει μία νότα.

✓ Οι γραφομηχανές και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές έχουν πλήκτρα. Κάθε πλήκτρο γράφει ένα γράμμα. ♦ Όλα μαζί τα πλήκτρα του ηλεκτρονικού υπολογιστή λέγονται **πληκτρολόγιο**. 🎵 **πλήκτρο** **Δες πιάνο, υπολογιστής**

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πληκτρολόγιο-----πλην

πληκτρολόγιο [το] ουσιαστικό
(πληκτρολόγια) → πλήκτρο

πλημμύρα [η] ουσιαστικό
(πλημμύρες)

☑ Όταν βρέχει πολύ, γίνονται
πλημμύρες, δηλαδή γεμίζουν οι
δρόμοι με νερό. ✍ Τα υπόγεια
των σπιτιών γέμισαν νερά με τις
πλημμύρες. ♦ Τα υπόγεια των
σπιτιών πλημμύρισαν.

🎵 πλημ-μύ-ρα

πλημμυρίζω ρήμα
(πλημμύρισα, θα πλημμυρίσω)
→ πλημμύρα

πλην πρόθεση

πλην-----πληροφορία

✓ Το «πλην» είναι το σύμβολο της αφαίρεσης. ✍ Τρία πλην δύο ίσον ένα ή $3-2 = 1$.

○ μείον ● συν 🎵 πλην

πληροφορία [η] ουσιαστικό (πληροφορίες)

✓ Η πληροφορία είναι κάτι που μαθαίνεις για ένα θέμα που σ' ενδιαφέρει. ✍ Ο 'γκλι πήγε στον σταθμό και ζήτησε πληροφορίες για τα δρομολόγια των τρένων. ♦ Όταν δίνεις μία πληροφορία σε κάποιον, τον πληροφορείς σχετικά μ' ένα θέμα. Η πληροφορική είναι η επιστήμη που διδάσκει πώς να οργανώνουμε πληροφορίες με

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πληροφορία-----πλήρωμα

τη βοήθεια ηλεκτρονικού
υπολογιστή. 🎵 πλη-ρο-φο-ρί-α

πληροφορική [η] ουσιαστικό)
→ πληροφορία

πληροφορώ, πληροφορούμαι
ρήμα (πληροφόρησα, θα
πληροφορήσω) → πληροφορία

πλήρωμα [το] ουσιαστικό
(πληρώματα)

☑ Το πλήρωμα είναι όλοι αυτοί
που δουλεύουν σ' ένα πλοίο ή
σ' ένα αεροπλάνο.

✍ Οι αεροσυνοδοί και οι πιλότοι
είναι το **πλήρωμα** του
αεροπλάνου. 🎵 πλή-ρω-μα

πληρώνω-----πλησιάζω

πληρώνω, πληρώνομαι ρήμα
(πλήρωσα, θα πληρώσω)

✓ Όταν πληρώνεις, δίνεις χρήματα για ν' αγοράσεις κάτι ή για να χρησιμοποιήσεις κάτι που δεν είναι δικό σου. ✍️ Οι γονείς του Ίγκλι πληρώνουν νοίκι για το σπίτι που νοικιάζουν.

✓ Όταν πληρώνεσαι, παίρνεις χρήματα για μία δουλειά που έχεις κάνει.

✓ Όταν κάνεις κάτι κακό, λέμε ότι το πληρώνεις μία μέρα, δηλαδή τιμωρείσαι γι' αυτό.

◇ **πληρωμή** 🎵 πλη-ρώ-νω

πλησιάζω ρήμα (πλησίασα, θα πλησιάσω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλησιάζω-----πλοίο

☑ Όταν πλησιάζεις κάποιον ή κάτι, πηγαίνεις προς το μέρος του. ● απομακρύνομαι

🎵 πλη-σι-ά-ζω

πλοίο [το] ουσιαστικό (πλοία)

☑ Το πλοίο είναι ένα μεγάλο θαλάσσιο μεταφορικό μέσο. Τα επιβατικά πλοία μεταφέρουν επιβάτες που ταξιδεύουν στα νησιά. Με τα εμπορικά πλοία μεταφέρονται τα εμπορεύματα.

○ βαπόρι, καράβι

◇ Ο πλοίαρχος δίνει οδηγίες για την πορεία του πλοίου.

○ καπετάνιος 🎵 πλοί-ο

Δες λιμάνι

πλοκάμι-----πλούσιος

πλοκάμι [το] ουσιαστικό
(πλοκάμια)

☑ Το χταπόδι έχει οκτώ πλοκάμια με βεντούζες που το βοηθούν να μετακινείται και να πιάνει την τροφή του.

🎵 πλο-κά-μι **Δες χταπόδι**

πλούσιος, πλούσια, πλούσιο
επίθετο (πλούσιοι, πλούσιες, πλούσια)

☑ Όταν κάποιος έχει ακριβά πράγματα, σπίτια και πολλά λεφτά, είναι πλούσιος.

● φτωχός ◇ (σαν ουσιαστικό)

Οι πλούσιοι ξεχνούν πως υπάρχει φτώχεια στον κόσμο. Λένε όμως πως τα πλούτη δε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλούσιος-----πλυντήριο

φέρνουν πάντα την ευτυχία,
δηλαδή τα πολλά λεφτά δε μας
κάνουν πάντα ευτυχισμένους.

πλουσιόπαιδο 🎵 πλού-σι-ος

Ο πλούσιος και ο φτωχός

πλούτος [ο] ουσιαστικό (τα
πλούτη) → πλούσιος

πλυντήριο [το] ουσιαστικό
(πλυντήρια)
→ πλένω

πνεῦμα-----πνίγω

πνεῦμα [το] ουσιαστικό
(πνεύματα)

☑ Το πνεῦμα μας είναι η σκέψη μας, η εξυπνάδα μας, το μυαλό μας.

✓ Πνεῦμα λέμε και την ψυχή του ανθρώπου. 🎵 πνεύ-μα

πνεύμονας [ο] ουσιαστικό
(πνεύμονες)

☑ Μέσα στο στήθος μας έχουμε δύο πνεύμονες, τον αριστερό και τον δεξιό, που μας βοηθούν ν' αναπνέουμε. 🎵 πνεύ-μο-νας
Λέμε και το πνευμόνι.

πνίγω, πνίγομαι ρήμα (έπνιξα, θα πνίξω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πνίγω-----ποδηλάτης

☑ Όταν κάτι σε πνίγει ή όταν πνίγεσαι, δεν μπορείς να αναπνεύσεις και μπορεί να πεθάνεις. ✍ «Μα τι κάνει ο κύριος Μιχάλης; Βάζει τα σκυλάκια στο νερό, λες να τα πνίξει; Δεν πιστεύω να πνιγούν!» σκέφτηκε η Αθηνά.

✓ Όταν απελπίζεσαι με το παραμικρό πρόβλημα, λέμε πως πνίγεσαι σε μία κουταλιά νερό. ♦ πνίξιμο 🎵 πνί-γω

- Πότε λέμε ότι κάποιος πνίγεται στη δουλειά;

ποδηλάτης [ο], **ποδηλάτισσα** [η] ουσιαστικό (ποδηλάτες,

ποδήλατο-----ποδήλατο

ποδηλάτισσες) → ποδήλατο

ποδήλατο [το] ουσιαστικό
(ποδήλατα)

✓ Η Αθηνά έμαθε πολύ γρήγορα να κάνει ποδήλατο. Οδηγεί πολύ προσεκτικά και πηγαίνει γρήγορα όπου θέλει. Όλα τα ποδήλατα έχουν δύο ρόδες, δύο πεντάλ, ένα τιμόνι με δύο φρένα και τη σέλα για να καθόμαστε.

◇ Η Αθηνά έχει γίνει σωστή ποδηλάτισσα. Κυκλοφορεί γρήγορα και με άνεση στους δρόμους της γειτονιάς. Είναι πολύ καλή στην ποδηλασία.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ποδήλατο-----πόδι

🎵 πο-δή-λα-το

πόδι [το] ουσιαστικό (πόδια)

☑ Ο άνθρωπος έχει δύο πόδια το δεξί και το αριστερό για να στέκεται όρθιος και να περπατάει. Το μπούτι, τα γόνατα, οι γάμπες, ο αστράγαλος, η φτέρνα και τα δάχτυλα είναι μέρη του ποδιού.

✓ Πόδι λέμε και το κάτω μέρος του ποδιού, δηλαδή το μέρος του που είναι κάτω από τον αστράγαλο και πατάει στο

έδαφος.

✓ Τα τραπέζια και οι καρέκλες
στέκονται πάνω σε τέσσερα
πόδια.

✓ Όταν το βάζεις στα πόδια,
τρέχεις και φεύγεις γρήγορα
μακριά. Όταν σηκώνεις όλη την
πολυκατοικία στο πόδι, την α-
ναστατώνεις. ♦ Το πόδι λέγε-
ται μερικές φορές και ποδάρι.
ποδόσφαιρο

🎵 πό-δι 🖋️ 'το σώμα μας'

- Πότε λέμε ότι κόβονται τα
πόδια κάποιου;
- Πότε λέμε ότι βάζουμε τα δύο
πόδια κάποιου σ' ένα
παπούτσι;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ποδιά-----ποδοσφαιριστής

ποδιά [η] ουσιαστικό (ποδιές)

☑ Η ποδιά είναι ένα κομμάτι ύφασμα που το δένουμε γύρω από τη μέση και πίσω από το σβέρκο μας. Οι νοικοκυρές φορούν ποδιά για να μη λερωθούν, όταν κάνουν τις δουλειές του σπιτιού.

✓ Οι γιατροί και οι νοσοκόμες φορούν άσπρη ποδιά.

Ο ιατρική μπλούζα

🎵 πο-διά

ποδοσφαιριστής [ο],
ποδοσφαιρίστρια [η]

ποδοσφαιριστής -----πόζα

ουσιαστικό (ποδοσφαιριστές, ποδοσφαιρίστριες) → ποδόσφαιρο

ποδόσφαιρο [το] ουσιαστικό

☑ Το ποδόσφαιρο είναι ένα άθλημα που παίζεται με δύο ομάδες. Οι παίκτες κάθε ομάδας κλοτσούν τη μπάλα και προσπαθούν να βάλουν γκολ στα δίχτυα της άλλης ομάδας.

◇ Οι παίκτες στο ποδόσφαιρο λέγονται ποδοσφαιριστές. πόδι

♪ πο-δό-σφαι-ρο

- Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

πόζα [η] ουσιαστικό (πόζες)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πόζα-----ποίημα

☑ Η πόζα είναι η στάση που παίρνει κανείς για να τον βγάλουν φωτογραφία ή για να τον ζωγραφίσουν. ✍ Η Αθηνά δεν κουνήθηκε από τη θέση της, μέχρι η θεία Κατερίνα να της πει ν' αλλάξει πόζα.

✓ Όταν τραβάς πόζες με τη φωτογραφική μηχανή, τραβάς φωτογραφίες. 🎵 πό-ζα

ποίημα [το] ουσιαστικό
(ποιήματα)

☑ Το ποίημα είναι μία μικρή ιστορία που είναι γραμμένη σε στίχους και τη λέμε με ρυθμό.

Να ένα ποίημα:

«Φεγγαράκι μου λαμπρό

ποίημα-----ποιητής

φέγγε μου να περπατώ
να πηγαίνω στο σχολειό,
να μαθαίνω γράμματα,
γράμματα σπουδάματα
του Θεού τα πράματα».

✓ Όταν κάτι είναι πολύ όμορφο
και το θαυμάζουμε, λέμε πως
είναι ποίημα.

◇ Τα ποιήματα τα γράφουν οι
ποιητές. 🎵 ποί-η-μα

ποιητής [ο], **ποιήτρια** [η]
ουσιαστικό (ποιητές, ποιήτριες)
→ ποίημα

- Μπορείς να θυμηθείς τα
ονόματα δύο μεγάλων Ελλήνων
ποιητών;

ποικιλία-----πόλεμος

ποικιλία [η] ουσιαστικό
(ποικιλίες)

☑ Στον κήπο της θείας Έλλης υπάρχει τόσο μεγάλη ποικιλία λουλουδιών, που για να τα δει κανείς όλα χρειάζεται ώρα. Η θεία Έλλη έχει πολλά διαφορετικά λουλούδια στον κήπο της.

🎵 ποι-κι-λί-α

πολεμιστής [ο], **πολεμίστρια**
[η] ουσιαστικό (πολεμιστές,
πολεμίστριες) → πόλεμος

πόλεμος [ο] ουσιαστικό
(πόλεμοι)

☑ Όταν γίνεται πόλεμος, ο στρατός μίας χώρας

πόλεμος-----πόλη

κάνει επίθεση με όπλα στον στρατό μίας άλλης χώρας.

● ειρήνη

◇ Στον πόλεμο οι στρατιώτες πολεμούν εναντίον του εχθρού. Οι στρατιώτες λέγονται και πολεμιστές. 🎵 πό-λε-μος

πολεμώ και **πολεμάω** ρήμα
(πολέμησα, θα πολεμήσω) → πόλεμος

πόλη [η] ουσιαστικό (πόλεις)
☑ Ο Κώστας και η Αθηνά ζουν στην Αθήνα, τη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας. Έχει πολλές πολυκατοικίες, πολλές γειτονιές και πολλούς κατοίκους.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πόλη-----πολιτισμός

◇ Οι πολίτες είναι οι κάτοικοι ενός κράτους. Εκλέγουν τους πολιτικούς, που αποφασίζουν γι' αυτούς και τον τρόπο τους.

🎵 πό-λη ✍️ 'η πόλη'

πολιτισμός [ο] ουσιαστικό»
(πολιτισμοί)

☑️ Ο πολιτισμός είναι η ιστορία, τα γράμματα, οι τέχνες, οι επιστήμες, η οικονομία και οι παραδόσεις ενός τόπου ή μίας συγκεκριμένης εποχής.

✍️ Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός στηρίχτηκε στον ελληνικό και τον ρωμαϊκό πολιτισμό.

🎵 πο-λι-τι-σμός

πολλαπλασιάζω-πολλαπλασιασμός

πολλαπλασιάζω,
πολλαπλασιάζομαι ρήμα
(πολλαπλασίασα, θα
πολλαπλασιάσω)

☑ Αν πολλαπλασιάσεις το 2 με
το 5, έχεις 10. ● διαιρώ

◇ Όταν πολλαπλασιάζεις έναν
αριθμό μ' έναν άλλον, τότε κά-
νεις **πολλαπλασιασμό**. Η πράξη
2 επί 5 ίσον δέκα λέγεται πολλα-
πλασιασμός. ● διαίρεση

🎵 πολ-λα-πλα-σι-ά-ζω

πολλαπλασιασμός [ο]
ουσιαστικό (πολλαπλασιασμοί)
→ πολλαπλασιάζω

πόλος-----πολυθρόνα

πόλος [ο] ουσιαστικό (πόλοι)

✓ Πάνω στη γη υπάρχουν δύο πόλοι, ο Βόρειος και ο Νότιος. Ο Βόρειος πόλος είναι στο πάνω μέρος και ο Νότιος στο κάτω μέρος.

◇ Στους πόλους κάνει πολύ κρύο, πολικό κρύο. 🎵 πό-λος

πολυθρόνα [η] ουσιαστικό» (πολυθρόνες)

✓ Η πολυθρόνα είναι ένα αναπαυτικό κάθισμα για ένα άτομο. Έχει δύο μπράτσα και πλάτη και την έχουμε συνήθως στο σαλόνι. Η κουνιστή πολυθρόνα είναι μία άνετη πολυθρόνα που κουνιέται μπρος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πολυθρόνα-----πολυκατάστημα

και πίσω. 🎵 πο-λυ-θρό-να

πολυκατάστημα [το]

ουσιαστικό (πολυκαταστήματα)

☑ Το πολυκατάστημα είναι ένα πολύ μεγάλο μαγαζί με πολλούς ορόφους. Σε κάθε όροφο έχει διαφορετικά τμήματα όπου μπορούμε ν' αγοράσουμε ρούχα, βιβλία, έπιπλα, κολόνιες ή άλλα πράγματα. ♦ **κατάστημα**

🎵 πο-λυ-κα-τά-στη-μα

πολυκατοικί-----πολύς

πολυκατοικία [η] ουσιαστικό
(πολυκατοικίες)

✓ Η πολυκατοικία είναι ένα μεγάλο σπίτι με πολλούς ορόφους και πολλά διαμερίσματα.

◇ **κατοικία**

♪ πο-λυ-κα-τοι-κί-α

Δες κεραία

πολύς, πολλή, πολύ επίθετο
(πολλοί, πολλές, πολλά)

✓ Όταν κάτι είναι πολύ, είναι μεγάλο στον αριθμό. ✎ **Παρά τις συμβουλές του γιατρού, ο**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πολύς-----πολύς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

θείος Αλέκος δεν έχασε **πολλά** κιλά. Δεν αδυνάτισε αρκετά.

✓ Η Ροζαλία βγαίνει από το σπίτι **πολλές** φορές τη μέρα. Βγαίνει συχνά.

✓ Όταν κάτι είναι **πολύ**, είναι μεγάλο σε ένταση ή σε βαθμό.

 «**Ησυχάστε επιτέλους! Κάνετε πολλή φασαρία**» είπε η κυρία Μαργαρίτα στα παιδιά. ● **λίγος**

✓ Αν βάλουμε το **πολύ**- στην αρχή μίας λέξης, μπορούμε να φτιάξουμε καινούριες λέξεις.

 Αν βγάλεις το **πολύ**- από τις λέξεις **πολυκατάστημα, πολυκατοικία, ποιες λέξεις μένουν;**

◇ (σαν επίρρημα) **Ο θείος**

πολύς-----πολύτιμος

Αλέκος συνέχισε να τρώει πολύ
και να έχει **πολύ** μεγάλη κοιλιά.

🎵 **πολύς**

- Προσοχή στην ορθογραφία!
Γράφουμε: **πολύς** άνεμος,
πολλή βροχή, **πολύ** χιόνι.

πολύτεκνος, πολύτεκνη,
πολύτεκνο επίθετο
(πολύτεκνοι, πολύτεκνες,
πολύτεκνα)

☑ **Οι πολύτεκνοι** γονείς έχουν
πολλά παιδιά, πάνω από τρία.

🎵 **πο-λύ-τε-κνος**

πολύτιμος, πολύτιμη,
πολύτιμο επίθετο (πολύτιμοι,
πολύτιμες, πολύτιμα)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πολύτιμος-----πολύφωτο

☑ Όταν κάτι είναι **πολύτιμο**, έχει μεγάλη αξία σε χρήματα.

✍ Το κολιέ της θείας Κατερίνας είναι φτιαγμένο από **πολύτιμες** πέτρες. Είναι πανάκριβο.

✓ Η φίλια του Κώστα είναι **πολύτιμη** για τον Νίκο. Είναι πολύ σημαντική.

🎵 πο-λύ-τι-μος

πολύφωτο [το] ουσιαστικό (πολύφωτα)

☑ Το **πολύφωτο** είναι ένα μεγάλο φωτιστικό με πολλές λάμπες. Το βάζουμε συνήθως στο σαλόνι.

◇ φως 🎵 πο-λύ-φω-το

πολύχρωμος-----πόμολο

πολύχρωμος, πολύχρωμη,
πολύχρωμο επίθετο
(πολύχρωμα, πολύχρωμες,
πολύχρωμα)

☑ Όταν κάτι είναι πολύχρωμο,
έχει πολλά χρώματα. **◇ χρώμα**
🎵 πο-λύ-χρω-μος

πόμολο [το] ουσιαστικό
(πόμολα)

☑ Για ν' ανοίξουμε ή να κλεί-
σουμε πόρτες και παράθυρα, τα
πιάνουμε από το πόμολο τους.

Ο χερούλι 🎵 πό-μο-λο

🖋 'το σπίτι'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πονηρός-----ποντίκι

πονηρός, πονηρή, πονηρό
επίθετο (πονηροί, πονηρές,
πονηρά)

☑ Για να μην τον φοβηθεί η
Κοκκινοσκουφίτσα και φύγει, ο
κακός λύκος ντύθηκε με τα ρού-
χα της γιαγιάς της. Είναι πολύ
πονηρός. Καταφέρνει αυτά που
θέλει με διάφορα κόλπα.

◇ **πονηριά** 🎵 πο-νη-ρός

ποντίκι [το] και **ποντικός** [ο]
ουσιαστικό (ποντίκια/ποντικοί)

☑ Το **ποντίκι** είναι ένα μικρό
ζώο, που έχει γκρι ή καφέ χρώ-
μα, μακριά λεπτή ουρά και κο-
φτερά δόντια. Ζει στους
υπονόμους, στα υπόγεια και

ΠΟΝΤΙΚΙ-----ΠΟΝΤΟΣ

στα χωράφια. Οι γάτες κυνηγούν τα ποντίκια.

✓ Το ποντίκι είναι και το μικρό εργαλείο του υπολογιστή που όταν το κουνάς, βάζεις το βελάκι της οθόνης στη θέση που θέλεις. **◇ ποντικοπαγίδα, ποντικοφάρμακο** 🎵 ΠΟ-ΝΤΙ-ΚΙ

- Πώς λέμε μία φωλιά που έχει ποντίκια;

ΠΟΝΤΟΣ [ο] ουσιαστικό
(πόντοι) ✓ Ένα μέτρο έχει εκατό

πόντος-----πονώ

πόντους κι ο πόντος έχει δέκα χιλιοστά.

 Η Αλίκη ψήλωσε πέντε πόντους σ' ένα καλοκαίρι.

 εκατοστόμετρο

✓ Η αγαπημένη ομάδα της Αθηνάς στο μπάσκετ πέτυχε τριάντα πόντους στον χθεσινό αγώνα. Κέρδισε τριάντα βαθμούς. πό-ντος

πόνος [ο] ουσιαστικό (πόνοι)

→ πονώ

πονώ και **πονάω** ρήμα (πόνεσα, θα πονέσω) Όταν πονάς κάπου, πηγαίνεις στον γιατρό για να δεις

γιατί νιώθεις πόνο. Ο πόνος είναι ένα δυσάρεστο συναίσθημα που μας κάνει να υποφέρουμε.

Πόνο νιώθουμε, όταν είμαστε άρρωστοι ή στενοχωρημένοι ή έχουμε πληγωθεί.

◊ Όταν πονάς στο κεφάλι σου, έχεις **πονοκέφαλο**, κι όταν πονάς στην κοιλιά σου, έχεις **πονόκοιλο**. 🎵 πο-νώ

✍️ 'πώς νιώθω'

ποπ κορν [το] ουσιαστικό

☑️ Το ποπ κορν είναι ψημένα σπόρια από καλαμπόκι.

🎵 ποπ-κορν ✍️ 'το πάρτι'

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ποπό-----πορεία

στον ενικό ούτε στον πληθυντι-
κό αριθμό.

ποπό επιφώνημα

☑ Λέμε «ποπό!» όταν φοβόμα-
στε ή θαυμάζουμε κάτι.

✍ «Ποπό, πάει το τζάμι!»
φώναξε ο Ίγκλι τρομαγμένος.

🎵 πο-πό

πορεία [η] ουσιαστικό (πορείες)

☑ Η πορεία είναι ο δρόμος που
κάνει κάποιος με τα πόδια, όταν
θέλει να πάει κάπου.

✍ Μετά από δύο ώρες πορεία
στο βουνό, τα παιδιά σταμάτη-
σαν για λίγο για να φάνε κάτι.

πορεία-----πορτατίφ

Είχαν περπατήσει δύο ώρες.

✓ Το πλοίο άλλαξε πορεία, γιατί ο καιρός ήταν πολύ άσχημος. Άλλαξε κατεύθυνση.

Ο διαδρομή 🎵 πο-ρεί-α

πόρτα [η] ουσιαστικό (πόρτες)

✓ Μπαίνουμε σ' ένα δωμάτιο ή σε κάποιον άλλο κλειστό χώρο από την πόρτα του. Πόρτες υπάρχουν σε πολλά μέρη, όπως στα κτίρια, στα λεωφορεία και στα αυτοκίνητα.

◇ **εξώπορτα, μπαλκονόπορτα**

🎵 πόρ-τα ✍ 'το σπίτι'

πορτατίφ [το] ουσιαστικό

✓ Το φωτιστικό που έχουμε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πορτατίφ-----πορτμπαγκάζ

πάνω στο γραφείο το λέμε πορτατίφ. Πορτατίφ έχουμε και πάνω στο κομοδίνο, δηλαδή στο τραπεζάκι που έχουμε δίπλα στο κρεβάτι μας.

♪ πορ-τα-τίφ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πορτμπαγκάζ [το] ουσιαστικό»

☑ Το πορτμπαγκάζ είναι το πίσω μέρος του αυτοκινήτου που ανοίγει και κλείνει κι έχει χώρο για να βάζουμε τις

πορτμπαγκάζ -----πορτοκαλής

βαλίτσες και άλλα πράγματα.

♪ πορτ-μπα-γκάζ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πορτοκαλάδα [η] ουσιαστικό
(πορτοκαλάδες) → πορτοκάλι

πορτοκαλής, πορτοκαλιά,
πορτοκαλί επίθετο
(πορτοκαλιοί, πορτοκαλιές,
πορτοκαλιά)

☑ Όταν κάτι είναι πορτοκαλί,
έχει το χρώμα του πορτοκαλιού,
δηλαδή έχει ένα χρώμα ανάμε-
σα στο κόκκινο και το κίτρινο.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πορτοκαλής-----πορτοκάλι

πορτοκαλί είναι το αγαπημένο
χρώμα του 'Ιγκλι. **πορτοκάλι**

 πορ-το-κα-λής

 'τα χρώματα'

πορτοκάλι [το] ουσιαστικό
(πορτοκάλια)

 Το πορτοκάλι είναι ένα φθι-
νοπωρινό στρογγυλό, πορτο-
καλί φρούτο με γλυκόξινη γεύ-
ση και χοντρή μυρωδάτη φλού-
δα. Το τρώμε ή το στύβουμε για
να πιούμε τον χυμό του. Το

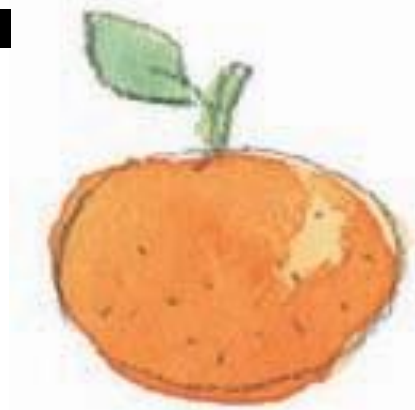
**πορτοκάλι φυτρώνει στην
πορτοκαλιά. Ο χυμός πορτοκά-
λι λέγεται πορτοκαλάδα.**

**Πορτοκαλάδα λέγεται και το
αναψυκτικό με γεύση**

πορτοκάλι-----ποσό

πορτοκάλι που έχει ανθρακικό.

🎵 πορ-το-κά-λι

πορτοφόλι [το] ουσιαστικό
(πορτοφόλια)

☑ Στο πορτοφόλι βάζεις τα χρήματά σου. Είναι μία μικρή θήκη από δέρμα, ύφασμα ή πλαστικό που χωράει στην τσέπη σου ή στην τσάντα σου.

🎵 πορ-το-φό-λι

ποσό [το] ουσιαστικό (ποσά)

☑ Πολλά χρήματα μαζεμένα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ποσό-----ποσότητα

κάνουν ένα μεγάλο ποσό χρημάτων. Λίγα χρήματα κάνουν ένα μικρό ποσό.

 Ο Κώστας και η Αθηνά σκέφτονταν τι μπορούσαν ν' αγοράσουν με το ποσό που μάζεψαν από τα κάλαντα.

◇ Ο θείος Αλέκος κάνει δίαιτα. Δεν τρώει μεγάλη ποσότητα ζάχαρης αλλά τρώει μεγάλες ποσότητες από φρούτα και λαχανικά. Τρώει δηλαδή λίγη ζάχαρη και πολλά φρούτα και λαχανικά. πο-σό

ποσότητα [η] ουσιαστικό
(ποσότητες) → ποσό

πόστερ-----ποτάμι

πόστερ [το] ουσιαστικό

☑ Τα πόστερ είναι οι αφίσες που κρεμάμε στον τοίχο για να ομορφύνουμε ένα χώρο.

Ο αφίσα 🎵 πό-στερ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ποτάμι [το] και **ποταμός** [ο] ουσιαστικό (ποτάμια/ποταμοί)

☑ Το ποτάμι είναι πολύ νερό που ξεκινάει από μία πηγή και φτάνει μέχρι τη θάλασσα. Το νερό του ποταμού κυλάει συνέχεια. 🎵 πο-τά-μι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ποτήρι----- ποτήρι

- Αν μου αλλάξεις μία συλλαβή
φτιάχνεις το όνομα ενός φρού-
του. Ποια λέξη είμαι;.....

ποτήρι [το] ουσιαστικό
(ποτήρια)

☑ Πίνουμε χυμό, νερό, κρασί ή
κάποιο άλλο ποτό σε **ποτήρι**.
Υπάρχουν γυάλινα, πλαστικά
και χάρτινα **ποτήρια**. Πίνουμε
νερό σε νεροπότηρα, κρασί σε
ποτήρια κρασιού και μπίρα σε
ποτήρια μπίρας.

✓ Ο Κώστας πίνει ένα **ποτήρι**
χυμό πορτοκάλι κάθε πρωί,
δηλαδή πίνει τόσο χυμό όσο
χωράει στο **ποτήρι**. 🎵 πο-τή-ρι
✍ 'η κουζίνα', 'το πάρτι'

ποτίζω-----πουκάμισο

ποτίζω, ποτίζομαι ρήμα
(πότισα, θα ποτίσω)

✓ Όταν ποτίζεις, ρίχνεις νερό
στα φυτά για να μην ξεραθούν.

◇ Η κυρία Μαργαρίτα έχει ένα
ποτιστήρι για να ποτίζει τις
γλάστρες στη βεράντα. Όμως το
καλοκαίρι τα φυτά χρειάζονται
καθημερινό πότισμα. Αποφάσισε
λοιπόν να βάλει ποτιστικό
μηχάνημα για να ποτίζονται
αυτόματα. 🎵 πο-τί-ζω

ποτιστήρι [το] ουσιαστικό
(ποτιστήρια) → ποτίζω

πουκάμισο [το] ουσιαστικό
(πουκάμισα)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πουκάμισο-----πουλί

☑ Το πουκάμισο είναι ένα ρούχο από λεπτό ύφασμα που κουμπώνει μπροστά με μικρά κουμπιά, έχει γιακά και κοντά ή μακριά μανίκια. Καλύπτει το σώμα από τον λαιμό ως τη μέση.

🎵 που-κά-μι-σο

πουλί [το] ουσιαστικό (πουλιά)

☑ Τα πουλιά έχουν φτερά, δύο πόδια κι ένα ράμφος για να τσιμπούν την τροφή τους. Τα πουλιά γεννούν αυγά, κελαηδούν ή βγάζουν κραυγές και τα περισσότερα απ' αυτά πετάνε.

Ο πτηνό **Πουλάκι** λέμε το μικρό πουλί. Για κάποιον που τρώει πολύ λίγο, λέμε ότι τρώει

πουλί-----πούλμαν

σαν πουλάκι.

♪ ΠΟΥ-ΛΙ

- Πότε λέμε ότι κάποιος πιάνει πουλιά στον αέρα;

πούλμαν [το] ουσιαστικό

✓ Με το πούλμαν κάνουμε ταξίδια και πηγαίνουμε εκδρομές. Είναι ένα μεγάλο λεωφορείο με πολλές θέσεις για πολλούς επιβάτες. ♪ πούλ-μαν

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πουλόβερ-----πουλώ

πουλόβερ [το] ουσιαστικό

☑ Το πουλόβερ είναι μία πλεχτή μπλούζα με μακριά μανίκια.

♪ που-λό-βερ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πουλώ και **πουλάω**, **πουλιέμαι**
ρήμα (πούλησα, θα πουλήσω)

☑ Όταν πουλάς κάτι, το δίνεις σε κάποιον και παίρνεις χρήματα γι' αντάλλαγμα.

✍ Ο **θείος Αλέκος** **πούλησε** το

πουλώ-----πούπουλο

σπίτι του στην Αθήνα.

● αγοράζω ◇ Όταν έχεις κάτι για πούλημα, έχεις αποφασίσει να το πουλήσεις. Αυτός που πουλάει κάτι, είναι ο πωλητής και αυτό που κάνει λέγεται πώληση. 🎵 που-λώ

πούπουλο [το] ουσιαστικό (πούπουλα)

☑ Τα πούπουλα είναι τα πιο μικρά φτερά των πουλιών. Στα μαξιλάρια και τα παπλώματα βάζουμε πούπουλα χήνας ή πάπιας.

✓ Όταν κάτι είναι πολύ ελαφρύ, λέμε πως είναι ελαφρύ σαν πούπουλο. ✓ Λέμε ότι έχεις

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πούπουλο-----πουρμπουάρ

κάποιον στα πούπουλα, όταν τον φροντίζεις πολύ και του κάνεις όλες τις χάρες.

♪ πού-που-λο

πουρμπουάρ [το] ουσιαστικό

☑ Όταν ο θείος Αλέκος έπινε τον καφέ του στο καφενείο, άφηνε πάντα ένα πουρμπουάρ στο γκαρσόνι. Έδινε παραπάνω λεφτά για το γκαρσόνι που τον σέρβιρε.

Ο φιλοδώρημα

♪ πουρ-μπου-άρ

- Λέμε και μπουρμπουάρ.

πράγμα-----πραγματικός

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πράγμα [το] ουσιαστικό
(πράγματα)

✓ Τι πράγμα είναι αυτό; Τι είναι αυτό; Ένα πράγμα μπορεί να είναι οτιδήποτε, όχι όμως κάτι ζωντανό. **Ο** αντικείμενο

✓ Οι επτά νόμοι ήταν πολύ ακατάστατοι. Η Χιονάτη αποφάσισε να καθαρίσει το σπίτι τους και να τακτοποιήσει τα **πράγματά** τους. Τα προσωπικά τους αντικείμενα. **πράγ-μα**

πραγματικός, πραγματική,

απραγματικό-----πραλίνα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πραγματικό επίθετο

(πραγματικοί, πραγματικές, πραγματικά)

☑ Όταν κάτι είναι πραγματικό, υπάρχει στ' αλήθεια, δεν το φανταζόμαστε.

✍ Η ιστορία της Κοκκινοσκουφίτσας δεν είναι πραγματική, είναι παραμύθι.

○ αληθινός ● φανταστικός, ψεύτικος

🎵 πραγ-μα-τι-κός

πραλίνα [η] ουσιαστικό (πραλίνες)

☑ Η σοκολάτα πραλίνα είναι σοκολάτα με αμύγδαλα, φουντούκια ή άλλους ξηρούς καρπούς.

πραλίνα-----πράσινος

✓ Οι πραλίνες είναι γεμιστά σοκολατάκια διάφορων ειδών.

🎵 πρα-λί-να

πράξη [η] ουσιαστικό (πράξεις)

☑ Μία πράξη είναι κάτι που κάνουμε.

✍ Ο κύριος Μιχάλης έκανε μία πολύ καλή πράξη. Έφτιαξε ένα ξύλινο σπιτάκι για τα κουταβάκια.

✓ Ο πολλαπλασιασμός, η πρόσθεση, η αφαίρεση και η διαίρεση είναι πράξεις της αριθμητικής. 🎵 πρά-ξη

πράσινος, πράσινη, πράσινο
επίθετο (πράσινοι, πράσινες,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πράσινα)

☑ Όταν κάτι είναι πράσινο, έχει το χρώμα του χορταριού ή των φύλλων.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το πράσινο πάει πολύ στον Νίκο που έχει ξανθά μαλλιά.

✓ Όταν κάποιος ζηλεύει πολύ, λέμε ότι γίνεται πράσιнос από ζήλια.

✓ (σαν ουσιαστικό) Στη γειτονιά της Αθηνάς υπάρχει πολύ πράσινο. Πολλά δέντρα, φυσικό περιβάλλον.

◇ Η πρασινάδα είναι πολλά πράσινα φυτά μαζεμένα σ' ένα μέρος. Όταν κάτι πρασινίζει, παίρνει πράσινο χρώμα.

πράσινος -----πρατήριο

🎵 πρά-σι-νο 🖋️ 'τα χρώματα'

πράσο [το] ουσιαστικό (πράσα)

✓ Το πράσο είναι ένα λαχανικό με μακριά φύλλα, μισά πράσινα, μισά άσπρα. Μοιάζει με το φρέσκο κρεμμυδάκι, είναι όμως πιο χοντρό και πιο μακρύ. Τα πράσα τα βάζουμε στις χορτόπιτες και τις σούπες.

✓ Λέμε ότι πιάνεις κάποιον στα πράσα, όταν τον βλέπεις να κάνει κάτι κακό στα κρυφά. 🎵 πρά-σο

πρατήριο [το] ουσιαστικό (πρατήρια)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω πρατήριο -----πρέπει

☑ Το **πρατήριο** είναι ένα κατάστημα που πουλάει πάντα ένα συγκεκριμένο προϊόν.

✍ Το **βενζινάδικο** λέγεται και **πρατήριο βενζίνης**.

🎵 **πρα-τή-ρι-ο**

πρέπει ρήμα (έπρεπε, θα πρέπει)

☑ Όταν **πρέπει** να κάνεις κάτι, είσαι υποχρεωμένος να το κάνεις, ακόμη κι αν αυτό δε σου αρέσει.

✍ «Κώστα, σήκω αμέσως από το κρεβάτι, γιατί **πρέπει** να ετοιμαστείς για το σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

✓ «**Πρέπει** να είναι κοντά το

πρέπει -----πρήζω

εκκλησιάκι παιδιά, κουράγιο» είπε ο Κώστας στους φίλους του. Μάλλον είναι κοντά. 🎵 **πρέ-πει**
- Χρησιμοποιείται μόνο στο τρίτο πρόσωπο του ενικού αριθμού.

πρήζω, πρήζομαι ρήμα (έπρηξα, θα πρήξω)

✓ Όταν κάποιο μέρος του σώματος σου πρήζεται, φουσκώνει και πονάει.

✎ Ο Ίγκλι χτύπησε το χέρι του στο ποδόσφαιρο και πρήστηκε το δάχτυλό του.

✓ Λέμε ότι πρήζεις κάποιον, όταν τον ενοχλείς πάρα πολύ.

◇ **πρήξιμο**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρήζω-----πρίζα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Ο φούσκωμα

♪ πρή-ζω

πρίγκιπας [ο], **πριγκίπισσα** [η]

ουσιαστικό (πρίγκιπες,
πριγκίπισσες)

☑ Τα παιδιά ενός βασιλιά και
μίας βασίλισσας γίνονται
πρίγκιπες και πριγκίπισσες.

♪ πρί-γκι-πας

πρίζα και **μπρίζα** [η]

ουσιαστικό) (πρίζες/μπρίζες)

☑ Για να λειτουργήσει η τηλεό-
ραση, το σίδερο και το ψυγείο,

βάζουμε το καλώδιο στην
πρίζα. Η πρίζα είναι το μέρος
απ' όπου παίρνουν ηλεκτρικό
ρεύμα οι ηλεκτρικές συσκευές.
🎵πρί-ζα 🖋️ 'το δωμάτιο'

πριν επίρρημα

☑️ «Τι μου είπες πριν;» ρώτησε η
κυρία Μαργαρίτα την Αθηνά. Τι
μου είπες πιο νωρίς, πριν από
λίγο;

● μετά

✓ **Πριν** ανοίξει το βάζο με το
γλυκό, η Αθηνά κοίταξε μήπως
τη δει κανείς. Πρώτα κοίταξε
ολόγυρα και μετά άνοιξε το
βάζο.

✓ Όταν ένα πράγμα είναι πριν

α πριν -----πριόνι

από κάποιο άλλο, βλέπουμε
πρώτα αυτό και μετά το άλλο.

 Καθώς ερχόμαστε στο σπίτι
από το μετρό, το σχολείο των
παιδιών βρίσκεται πριν από το
ταχυδρομείο.

● μετά πριν

πριόνι [το] ουσιαστικό (πριόνια)

☒ Το πριόνι είναι ένα μεταλλικό
εργαλείο με πολλά μυτερά δο-
ντάκια. Με το πριόνι κόβουμε
κλαδιά και ξύλα. Ο κύριος

Μιχάλης πήρε ένα πριόνι κι
άρχισε να πριονίζει τις σανίδες.

 πρι-ό-νι

 'τα εργαλεία'

πριονίζω-----προαύλιο

πριονίζω ρήμα (πριόνισα, θα πριονίσω) → πριόνι

προάστιο [το] ουσιαστικό
(προάστια)

✓ Η περιοχή που είναι λίγο έξω από μία πόλη, λέγεται

προάστιο. ✎ Η Κηφισιά είναι βόρειο προάστιο της Αθήνας.

🎵 προ-ά-στι-ο

προαύλιο [το] ουσιαστικό
(προαύλια)

✓ Το προαύλιο είναι η αυλή μπροστά σ' ένα κτίριο.

✎ Στο διάλειμμα οι μαθητές βγαίνουν στο προαύλιο του σχολείου. 🎵 προ-αύ-λι-ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρόβα-----πρόβατο

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρόβα [η] ουσιαστικό (πρόβες)

☑ Όταν κάνεις πρόβα στο θέατρο, παίζεις τον ρόλο σου πριν την παράσταση για να τον μάθεις καλά.

✓ Η θεία Κατερίνα έκανε μία τελευταία πρόβα το νυφικό της στη μοδίστρα. Το δοκίμασε για τελευταία φορά, πριν το φορέσει στον γάμο της.

○ δοκιμή

🎵 πρό-βα

πρόβατο [το], **προβατίνα** [η]

ουσιαστικό

(πρόβατα/προβατίνες)

☑ Το πρόβατο είναι ένα ήσυχο ζώο που βόσκει στο χορτάρι

πρόβατο -----προβλέπω

και βελάζει, δηλαδή κάνει «μπεεεμπεεε». Τρώμε το κρέας του, πίνουμε το γάλα του και χρησιμοποιούμε το μαλλί του. Πολλά πρόβατα μαζί, κάνουν ένα κοπάδι πρόβατα.

🎵 πρό-βα-το

προβλέπω, προβλέπομαι ρήμα (πρόβλεψα, θα προβλέψω)

☑️ Όταν προβλέπεις κάτι, μαντεύεις ή νιώθεις κάτι που θα γίνει στο μέλλον. ✏️ Μερικές φορές οι μάγισσες στα παραμύθια προβλέπουν το μέλλον.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προβλέπω ----- πρόβλημα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

◇ Όταν προβλέπεις κάτι, κάνεις πρόβλεψη. βλέπω

♪ προ-βλέ-πω

πρόβλημα [το] ουσιαστικό
(προβλήματα)

✓ Η θεία Κατερίνα θέλει να κάνει ένα πάρτι έκπληξη στον θείο Σταμάτη. Πώς θα μαγειρέψει όμως για το πάρτι χωρίς αυτός να το καταλάβει; Πρέπει να βρει γρήγορα μία λύση σ' αυτό το πρόβλημα.

✓ Η δασκάλα δίνει στα παιδιά προβλήματα αριθμητικής για να τα λύσουν στο σπίτι.

✓ Όταν έχεις προβλήματα υγείας, δεν αισθάνεσαι καλά και

πρόβλημα -----προβοσκίδα

πηγαίνεις στον γιατρό.

🎵 πρό-βλη-μα

προβλήτα [η] ουσιαστικό
(προβλήτες)

☑️ Η προβλήτα του λιμανιού
είναι ένα στενόμακρο κομμάτι
ξηράς όπου δένονται τα πλοία.

🎵 προ-βλή-τα

προβοσκίδα [η] ουσιαστικό
(προβοσκίδες)

☑️ Κάθε ελέφαντας έχει στη θέση
της μύτης μία προβοσκίδα που
μοιάζει σαν ελαστικός σωλήνας.
Με την προβοσκίδα πιάνει την
τροφή του για να τη βάλει στο
στόμα του και ρουφάει νερό για

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προβοσκίδα-----πρόγραμμα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

να πιει και να βρέξει το σώμα
του. 🎵 προ-βο-σκή-δα

πρόγραμμα [το] ουσιαστικό
(προγράμματα)

☑ Όταν κάνεις το πρόγραμμα
της επόμενης ημέρας, ξέρεις
από πριν τι θα κάνεις κάθε ώρα
της ημέρας.

◇ Όταν σχεδιάζεις από πριν
αυτό που θέλεις να κάνεις, το
προγραμματίζεις. ✍ Αφού δεν
έγινε η εκδρομή του σχολείου, ο
Νίκος, ο Κώστας και ο Ίγκλι
προγραμματίσαν τη δική τους
εκδρομή στο βουνό.

🎵 πρό-γραμ-μα

προδίνω-----πρόεδρος

προδίνω και **προδίδω**,
προδίνομαι ρήμα (πρόδωσα, θα
προδώσω)

☑ Όταν **προδίνεις** κάποιον, δεν
κρατάς τις υποσχέσεις που του
έχεις δώσει ή μαρτυράς ένα
μυστικό του. ✍

**Όλοι στην
παρέα ήξεραν πως ο Ίγκλι
έσπασε το τζάμι του κύριου
Μιχάλη, κανείς όμως δεν τον
πρόδωσε. ♦ προδότης**

🎵 προ-δί-νω

προδότης [ο], **προδότρα** [η]
ουσιαστικό (προδότες,
προδότρες) → **προδίδω**

πρόεδρος [ο], [η] ουσιαστικό

α πρόεδρος-----προετοιμάζω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρόεδροι)

✓ Ο πρόεδρος μίας ομάδας, μίας εταιρείας ή μίας χώρας είναι πάνω απ' όλους, είναι ο αρχηγός τους.

✍ Τα παιδιά έμαθαν πως ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας θα επισκεφτεί το Ηράκλειο και τα Χανιά.

🎵 πρό-ε-δρος

προετοιμάζω, προετοιμάζομαι
ρήμα (προετοίμασα, θα προετοιμάσω)

✓ Όταν προετοιμάζεις κάτι, κάνεις ό,τι μπορείς από πριν για να πάνε όλα καλά τη στιγμή που πρέπει.

προετοιμάζω----- προετοιμάζω

 Η θεία Κατερίνα
προετοίμασε τη γιορτή με κάθε
λεπτομέρεια, και τελικά είχε με-
γάλη επιτυχία. **Ο** ετοιμάζω

✓ Η Αθηνά προετοιμάστηκε για
να πει στον Κώστα την αλήθεια.
Δεν ήταν εύκολο να του εξηγή-
σει, γιατί ελευθέρωσε τον Πιτσι-
κόκο. Σκέφτηκε από πριν τι θα
του πει.

◇ Η προετοιμασία της γιορτής
πήρε πολύ χρόνο στη θεία
Κατερίνα. προ-ε-τοι-μά-ζω

Τι έγινε τελικά με τον
Πιτσικόκο; Ψάξε στις λέξεις
ελεύθερος, πετώ, πηδώ,
προετοιμάζω

α προηγούμενος-----πρόθεση

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

προηγούμενος, προηγούμενη, προηγούμενο επίθετο
(προηγούμενοι, προηγούμενες, προηγούμενα)

☑ Την προηγούμενη χρονιά η Αθηνά πήγαινε ακόμη νηπιαγωγείο. Τη χρονιά πριν από τη φετινή. 🎵 προ-η-γού-με-νος

πρόθεση [η] ουσιαστικό
(προθέσεις)

☑ Η πρόθεση είναι αυτό που σχεδιάζει κανείς στο μυαλό του για να κάνει αργότερα. ✍ Ο κύριος Μιχάλης είχε καλές προθέσεις: ήθελε να κρατήσει τα κουταβάκια στην αυλή του και να τα περιποιείται. Είχε

πρόθεση -----προϊόν

καλό σκοπό. 🎵 πρό-θε-ση

πρόθυμος, πρόθυμη, πρόθυμο
επίθετο (πρόθυμοι, πρόθυμες,
πρόθυμα)

☑ Όταν κάποιος είναι
πρόθυμος, θέλει πολύ να βοη-
θήσει, να κάνει αυτό που του
ζητούν. ✍ Οι επτά νάνοι ήταν
πολύ πρόθυμοι να βοηθήσουν
τη Χιονάτη. 💎 Οι νάνοι έκαναν
με προθυμία αυτό που τους
ζήτησε η Χιονάτη.

🎵 πρό-θυ-μος

προϊόν [το] ουσιαστικό
(προϊόντα)

☑ Τα προϊόντα είναι όλα αυτά

α προῖόν -----προκαλώ

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

τα πράγματα που φτιάχνει ο άνθρωπος συνήθως για να τα πουλήσει στους άλλους.

Προϊόντα λέμε και τους καρπούς των φυτών, όπως τα πορτοκάλια ή αυτά που γίνονται από τους καρπούς, όπως το λάδι.

 Η κυρία Μαργαρίτα αγοράζει τα καλύτερα **προϊόντα** για την κουζίνα της, γιατί θέλει να μαγειρεύει νόστιμα και υγιεινά,

 προ-ϊ-όν

προκαλώ, προκαλούμαι ρήμα (προκάλεσα, θα προκαλέσω)

☒ Όταν προκαλείς κάποιον, κάνεις κάτι επίτηδες για να

προκαλώ-----προλαβαίνω

θυμώσει και να κάνει κάτι.

 Ο Νίκος προκαλεί συνέχεια την Αθηνά με τα πειράγματα του. Της πειράζει τα μαλλιά κι εκείνη θυμώνει και τον κυνηγάει.

✓ Οι βροχές προκάλεσαν πολλές ζημιές στους δρόμους και τα σπίτια. Οι βροχές ήταν η αιτία για τις ζημιές.

◇ **προκλητικός** 🎵 προ-κα-λώ

προλαβαίνω, ρήμα (πρόλαβα, θα προλάβω)

☑ Όταν προλαβαίνεις κάποιον ή κάτι, φτάνεις κοντά του πριν φύγει.

 Ο Κώστας έτρεξε να προλάβει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προλαβαίνω -----πρόοδος

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

τον Πιτσικόκο αλλά αυτός πέ-
ταξε γρήγορα έξω από το παρά-
θυρο.

○ προφταίνω ● χάνω

✓ Χθες ο θείος Αλέκος ήταν
στην Αθήνα αλλά είχε πολλή
δουλειά και δεν προλάβαινε να
δει τ' ανίψια του. Δεν είχε χρό-
νο. ○ προφταίνω

♪ προ-λα-βαί-νω

πρόοδος [η] ουσιαστικό
(πρόοδοι)

☑ Παλιά ταξιδεύαμε πάνω σ'
ένα άλογο ή έναν γάιδαρο. Τώ-
ρα ταξιδεύουμε πιο γρήγορα
μέσα σε αυτοκίνητα, τρένα και
αεροπλάνα. Κάνουμε πρόοδο.

πρόοδος -----προπονώ

Γινόμαστε όλο και καλύτεροι.

🎵 πρό-ο-δος

πρόπερσι επίρρημα

☑ Πρόπερσι είναι δύο χρόνια πριν από τον φετινό χρόνο.

🖋 «Πρόπερσι το καλοκαίρι πήγαμε στη Σπάρτη, πέρυσι πήγαμε στην Κρήτη, φέτος είναι η σειρά της Σπάρτης λοιπόν» είπε ο Κώστας. 🎵 πρό-περ-σι

προπονώ, προπονούμαι ρήμα (προπόνησα, θα προπονήσω)

☑ Όταν προπονείσαι, γυμνάζεσαι τακτικά και προετοιμάζεσαι σ' ένα άθλημα για να είσαι όσο γίνεται καλύτερος στους

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προπονῶ -----προσβάλλω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αγώνες. Ο Κώστας προπονείται κάθε Σάββατο στο ποδόσφαιρο.

◇ Όταν προπονείσαι, κάνεις προπόνηση. Αυτός που προπονεί μία ομάδα λέγεται προπονητής. προ-πο-νώ

προσβάλλω, προσβάλλομαι
ρήμα (πρόσβαλα, θα προσβάλω)

☑ Όταν προσβάλλεις κάποιον, κάνεις ή λες κάτι που τον κάνει να αισθανθεί πολύ άσχημα.

 Η θεία του κυρίου Μιχάλη είπε πως το γλυκό που την κέρασε η κυρία Μαργαρίτα δεν τρωγόταν. Την πρόσβαλε πολύ

προσβάλλω-----προσγειώνομαι

άσχημα. Η κυρία Μαργαρίτα
θύμωσε με την προσβολή που
της έγινε. προ-σβάλ-λω

προσγειώνομαι ρήμα
(προσγειώθηκα, θα
προσγειωθώ)

 Όταν ένα αεροπλάνο φτάνει
στον προορισμό του, δηλαδή
εκεί που ήθελε να φτάσει,
προσγειώνεται, δηλαδή κατε-
βαίνει μέχρι το έδαφος, ακου-
μπάει με τους τροχούς του στην
πίστα του αεροδρομίου, προ-
χωρά σ' αυτήν για λίγο και
τελικά σταματάει.

 απογειώνομαι Όταν τ'
αεροπλάνα αρχίζουν να

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προσγειώνομαι -----προσευχή

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

κατεβαίνουν προς τη γη, αρχίζει
η προσγείωση. Τ' αεροπλάνα
προσγειώνονται στον διάδρομο
προσγείωσης. **ο** απογείωση
🎵 προ-σγει-ώ-νο-μαι

προσγείωση [η] ουσιαστικό
(προσγειώσεις) →
προσγειώνομαι

προσευχή [η] ουσιαστικό
(προσευχές)
☑ Όταν κάνεις προσευχή, μιλάς
στον Θεό για να του ζητήσεις
κάτι ή για να τον ευχαριστήσεις
για κάτι. **◇** Όταν κάνεις
προσευχή, προσεύχεσαι.
🎵 προ-σευ-χή

προσεύχομαι-----προσέχω

προσεύχομαι ρήμα
(προσευχήθηκα, θα
προσευχηθώ) → προσευχή

προσέχω ρήμα (πρόσεξα, θα
προσέξω)

✓ Όταν προσέχεις αυτά που
σου λέει κάποιος, ενδιαφέρεσαι
γι' αυτά και τον ακούς μ' ενδια-
φέρον.

✍ Η Αθηνά προσέχει πολύ στο
μάθημα, δεν είναι αφηρημένη.

✓ Όταν προσέχεις, είσαι συγκε-
ντρωμένος σ' αυτό που κάνεις
και το κάνεις καλά.

✍ Ο Κώστας δεν προσέχει πά-
ντα, όταν παίζει. Χθες κλότσησε
την μπάλα κι έσπασε ένα βάζο.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προσέχω ----- προσθέτω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Όταν προειδοποιείς κάποιον για έναν κίνδυνο, του λες «**πρόσεχε!**».

✓ Όταν **προσέχεις** κάποιον, είσαι κοντά του και φροντίζεις να μην πάθει τίποτα.

◇ Η Αθηνά παρακολουθεί με **προσοχή** το μάθημα. Είναι πολύ **προσεκτική** στην τάξη. Ο Κώστας όμως δεν είναι **προσεκτικός**, κάνει αταξίες.

Ο **απρόσεκτος**, αφηρημένος
♪ προ-σέ-χω

πρόσθεση [η] ουσιαστικό
(προσθέσεις) → προσθέτω

προσθέτω ρήμα (πρόσθεσα,

προσθέτω -----προσκαλώ

θα προσθέσω)

✓ Αν προσθέσεις τρία πορτοκάλια σε άλλα τέσσερα, έχεις επτά πορτοκάλια, δηλαδή $3 + 4 = 7$.

● αφαιρώ

◇ Όταν προσθέτεις το 3 στο 4, κάνεις μία πρόσθεση. Η πρόσθεση είναι μία από τις τέσσερις πράξεις της αριθμητικής. ● αφαίρεση

♪ προ-σθέ-τω

προσκαλώ, προσκαλούμαι
ρήμα (προσκάλεσα, θα
προσκαλέσω)

✓ Όταν προσκαλείς κάποιον, του λες να έρθει στο σπίτι σου

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προσκαλώ -----προσκλητήριο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ή σε μία γιορτή που έχεις
οργανώσει εσύ.

 Η θεία Κατερίνα κι ο θείος
Σταμάτης προσκάλεσαν πολύ
κόσμο στα βαφτίσια του μωρού.

◇ Έστειλαν προσκλήσεις σε
πολλούς συγγενείς και φίλους. Η
πρόσκληση που στέλνει κά-
ποιος όταν παντρεύεται, λέγεται
προσκλητήριο. καλώ

 προ-σκα-λώ

πρόσκληση [η] ουσιαστικό
(προσκλήσεις) → προσκαλώ

προσκλητήριο [το] ουσιαστικό
(προσκλητήρια) → προσκαλώ

πρόσκοπος-----προσκυνώ

πρόσκοπος [ο], **προσκοπία** [η] ουσιαστικό (πρόσκοποι, προσκοπίνες)

☑ Οι πρόσκοποι συναντιούνται κάθε εβδομάδα, πηγαίνουν εκδρομές, φροντίζουν τη φύση και κάνουν καλές πράξεις.

◇ Οι πρόσκοποι κάνουν **προσκοπισμό**. 🎵 πρό-σκο-πος

προσκυνώ ρήμα (προσκύνησα, θα προσκυνήσω)

☑ Όταν κάποιος προσκυνά μια εικόνα στην εκκλησία, γονατίζει ή σκύβει μπροστά της και τη φιλά, για να δείξει την πίστη του. ◇ Οι προσκυνητές είναι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προσκυνώ -----προσπαθώ

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αυτοί που επισκέπτονται έναν τόπο λατρείας για να προσκυνήσουν. Κάνουν προσκύνημα.

🎵 προ-σκυ-νώ

προσοχή [η] ουσιαστικό →
προσέχω

προσπαθώ ρήμα
(προσπάθησα, θα
προσπαθήσω)

☑ Όταν προσπαθείς, κάνεις ό,τι
μπορείς για να πετύχεις κάτι.

✍ Ο **θείος Αλέκος** προσπαθεί ν'
αδυνατίσει αλλά δεν είναι εύ-
κολο. ♦ Μετά από πολλές
προσπάθειες ο **θείος Αλέκος**
έχασε μόνο δύο κιλά.

προστατεύω-----πρόστιμο

🎵 προ-σπα-θώ

προστατεύω, προστατεύομαι
ρήμα (προστάτευσα, θα
προστατεύσω)

☑ Όταν προστατεύεις κάποιον
ή κάτι, προσέχεις να μην πάθει
τίποτα κακό. ○ προφυλάσσω

◇ Είσαι ο **προστάτης** του, του
δίνεις προστασία.

🎵 προ-στα-τεύ-ω

προστάτης [ο], **προστάτιδα** [η]
ουσιαστικό (προστάτες,
προστάτιδες) → προστατεύω

πρόστιμο [το] ουσιαστικό
(πρόστιμα)

α πρόστιμο ----- προσφέρω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

☑ Ο θείος Σταμάτης πλήρωσε πρόστιμο 150 ευρώ, γιατί έτρεχε πολύ στον αυτοκινητοδρόμο. Έκανε μία παράβαση και τιμωρήθηκε με πρόστιμο.

🎵 πρό-στι-μο

προσφέρω, προσφέρομαι
ρήμα (πρόσφερα, θα προσφέρω)

☑ Όταν προσφέρεις κάτι σε κάποιον, του το δίνεις χωρίς να ζητάς τίποτα γι' αντάλλαγμα.

✍ Ο θείος Τάκης και η Αλίκη πρόσφεραν στον Κώστα και την Αθηνά μία μεγάλη φουσκωτή βάρκα για να παίζουν στη θάλασσα.

προσφέρω-----πρόσφυγας

◇ Όταν βοηθάμε κάποιον χωρίς να περιμένουμε αντάλλαγμα, κάνουμε μία προσφορά.

Προσφορές λέγονται και οι καλές τιμές στις εκπτώσεις.

🎵 προ-σφέ-ρω

πρόσφυγας [ο] ουσιαστικό
(πρόσφυγες)

☑ Οι πρόσφυγες αναγκάζονται ν' αφήσουν την πατρίδα τους και να πάνε σε άλλη χώρα, γιατί κινδυνεύουν. Υπάρχουν και οικονομικοί πρόσφυγες, που αφήνουν την πατρίδα τους, γιατί δε βρίσκουν δουλειά.

🎵 πρό-σφυ-γας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προσωπικό-----πρόσωπο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

**προσωπικός, προσωπική,
προσωπικό**

**επίθετο(προσωπικοί,
προσωπικές, προσωπικά)**

☑ Ο Κώστας και η Αθηνά είχαν ο
καθένας το σακίδιο του με τα
προσωπικά τους πράγματα για
τις διακοπές. Στο σακίδιο τους
είχαν τα δικά τους πράγματα.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το
προσωπικό ενός καταστήματος
είναι όλοι οι άνθρωποι που
εργάζονται εκεί.

🎵 προ-σω-πι-κός

πρόσωπο [το] ουσιαστικό
(πρόσωπα)

☑ Το πρόσωπο είναι το

πρόσωπο ----- πρόταση

μπροστινό μέρος του κεφα-
λιού. Στο πρόσωπο βρίσκονται
τα μάτια, η μύτη και το στόμα.

✓ Πρόσωπο λέμε κι έναν
άνθρωπο.

 Στο θέατρο η κυρία Μαργα-
ρίτα χαιρέτησε διάφορα γνω-
στά της πρόσωπα.

✓ Οι ήρωες ενός έργου είναι τα
πρόσωπα του έργου.

 πρό-σω-πο

 'το σώμα μας'

πρόταση [η] ουσιαστικό
(προτάσεις)

☑ Η πρόταση σ' ένα κείμενο
αρχίζει με κεφαλαίο γράμμα και
τελειώνει με τελεία. Υπάρχει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρόταση -----προτείνω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πάντα ένα ρήμα στην πρόταση.

 «Ένα σπίτι» δεν είναι πρόταση. «Χτίζω ένα σπίτι» είναι μία πρόταση.

✓ Όταν προτείνεις κάτι σε κάποιον, του κάνεις μία πρόταση.

 Ο πρίγκιπας έκανε πρόταση γάμου στη Χιονάτη.

◇ **προτείνω** 🎵 πρό-τα-ση

προτείνω, προτείνομαι ρήμα (πρότεινα, θα προτείνω)

☑ Όταν προτείνεις κάτι σε κάποιον, του δίνεις μία ιδέα, κι αυτός δέχεται ή αρνείται.

 Ο θεός Τάκης πρότεινε στα παιδιά να κάνουν μία βόλτα με τη βάρκα τους. ◇ **πρόταση**

προτιμῶ-----προφέρω

🎵 προ-τεί-νω

προτιμῶ και **προτιμάω**,
προτιμιέμαι ρήμα (προτίμησα,
θα προτιμήσω)

☑️ Όταν προτιμάς κάτι, το θέ-
λεις περισσότερο από κάτι
άλλο.

✍️ Ο Κώστας πάντα
προτιμούσε το ποδόσφαιρο από
το μπάσκετ. ⓪ διαλέγω

◊ Όταν προτιμάς κάτι, έχεις μία
προτίμηση σε κάτι.

🎵 προ-τι-μῶ

προφέρω, **προφέρομαι** ρήμα
(πρόφερα, θα προφέρω)

☑️ Όταν προφέρεις μία λέξη, τη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α προφέρω -----προφτάνω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

λες καθαρά.

 Ο Ίγκλι δεν μπορούσε να προφέρει καλά κάποιες λέξεις στα ελληνικά και τα παιδιά τον κορόιδευαν.

◇ Τώρα όμως έχει πολύ καλή προφορά, μιλάει σχεδόν σαν Έλληνας. Ο προφορικός λόγος είναι αυτά που λέμε, όταν μιλάμε.

● γραπτός προ-φέ-ρω

προφτάνω ρήμα (πρόφτασα, θα προφτάσω)

☑ Ο Πιτσικόκος πρόφτασε να φύγει πριν τον αρπάξει η Ροζαλία. Έφυγε πριν τον αρπάξει, πρόλαβε κι έφυγε. ✓ Όταν

προφτάνω ----προφυλακτήρας

προφταίνεις κάποιον ή κάτι,
φτάνεις κοντά του πριν φύγει.

✍ Ο Νίκος δεν πρόφτασε το
λεωφορείο για το σχολείο. Το
είδε που έφευγε την ώρα που
πλησίαζε στη στάση.

○ προλαβαίνω ● χάνω

🎵 προ-φταί-νω

προφυλακτήρας [ο] ουσιαστικό
(προφυλακτήρες) →
προφυλάσσω

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο ρ σ τ υ φ χ ψ ω προφύλαξη-----προφυλάσσω

προφύλαξη [η] ουσιαστικό
(προφυλάξεις) → προφυλάσσω

προφυλάσσω,
προφυλάσσομαι και
προφυλάγομαι ρήμα
(προφύλαξα, θα προφυλάξω)
☑ Όταν προφυλάσσεις κάποιον
ή κάτι, φροντίζεις να μην πάθει
κάτι κακό, τον προστατεύεις.
✍ Η κυρία Μαργαρίτα παίρνει
πάντα μία μεγάλη ομπρέλα στην
παραλία για να
προφυλάσσονται τα παιδιά από
τον δυνατό ήλιο.
♦ Οι **προφυλακτήρες** προφυ-
λάσσουν το αυτοκίνητο από τα
χτυπήματα εμπρός και πίσω.

προφυλάσσω-----πρόχειρος

Χρειάζονται για την προφύλαξη του από τα χτυπήματα.

🎵 προ-φυ-λάσ-σω

πρόχειρος, πρόχειρη,
πρόχειρο επίθετο (πρόχειροι,
πρόχειρες, πρόχειρα)

☑ Όταν κάτι είναι πρόχειρο,
έχει γίνει γρήγορα, χωρίς ιδι-
αίτερη προσοχή.

✍ Η κυρία Μαργαρίτα δεν πρό-
φτασε να ψωνίσει κι έτσι έφτια-
ξε κάτι πρόχειρο για φαγητό.

◇ Ο κύριος Γιάννης ντύνεται
πολύ πρόχειρα στις διακοπές κι
η κυρία Μαργαρίτα φωνάζει.
Ντύνεται, λέει με προχειρότητα,
δεν προσέχει το ντύσιμο του,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρόχειρος -----προχωρώ

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

φοράει ό,τι να 'ναι.

♪ πρό-χει-ρος

προχθές και **προχτές** επίρρημα

☑ Προχθές είναι δύο μέρες πριν από τη σημερινή και μία μέρα πριν από τη χθεσινή. ✍ Οι

επτά νάνοι τσακώνονταν συχνά για τις δουλειές. «Χθες έκοψα εγώ ξύλα» έλεγε ο Γκρινιάρης.

«Και **προχθές** εγώ, σήμερα ας τα κόψει κάποιος άλλος» είπε ο Χαζούλης. ♦ **χθες** ♫ προ-χθές

προχωρώ και **προχωράω** ρήμα (προχώρησα, θα προχωρήσω)

☑ Όταν **προχωράς**, πηγαίνεις προς τα εμπρός.

προχωρώ -----πρωί

 Στην εκδρομή ο Νίκος
προχωρούσε πολύ γρήγορα, κι
οι άλλοι του φώναζαν να τους
περιμένει. ● σταματώ
 προ-χω-ρώ

πρωθυπουργός [ο], [η]
ουσιαστικό (πρωθυπουργοί) →
υπουργός

πρωί [το] ουσιαστικό (πρωινά)
 Το πρωί είναι ο χρόνος της
μέρας, από την ανατολή του
ήλιου μέχρι το μεσημέρι.
● βράδυ
✓ Ο μπαμπάς του 'Ιγκλι δουλεύει
από το πρωί ως το βράδυ, δη-
λαδή δουλεύει πάρα πολλές

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρῶϊ ----- πρωταγωνιστής

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ώρες.

✓ (σαν επίρρημα) «Είναι πολύ πρῶϊ, μείνε λίγο ακόμη στο κρεβάτι» είπε η μαμά στον Κώστα.

◇ Το πρωινό ξύπνημα γίνεται πιο εύκολο μ' έναν δροσερό χυμό. (σαν ουσιαστικό) Μετά τρώνε ένα ωραίο πρωινό στην κουζίνα. 🎵 πρω-ί

✍ 'η διάρκεια της μέρας'

- Πότε λέμε την παροιμία «η καλή μέρα από το πρῶϊ φαίνεται»;

πρωταγωνιστής [ο],
πρωταγωνίστρια [η]

πρωταγωνιστής --πρωταθλητής

ουσιαστικό (πρωταγωνιστές,
πρωταγωνίστριες)

☑ Όταν κάποιος είναι
πρωταγωνιστής στο θέατρο ή
στο σινεμά, έχει τον πρώτο ρό-
λο, τον σημαντικότερο ρόλο στο
έργο που παίζει.

🎵 πρω-τα-γω-νι-στής

πρωτάθλημα [το] ουσιαστικό
(πρωταθλήματα) →
πρωταθλητής

πρωταθλητής [ο], [η]
ουσιαστικό (πρωταθλητές,
πρωταθλήτριες)

☑ Ο πρωταθλητής είναι ο καλύ-
τερος αθλητής στο άθλημά του.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πρωταθλητής-----πρωτεύουσα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Είναι ο νικητής στους περισσότερους αγώνες. Η Αλίκη

ονειρεύεται να γίνει

πρωταθλήτρια στο τρέξιμο.

◇ Η Αλίκη ονειρεύεται να κερδίσει το πρωτάθλημα.

♪ πρω-τα-θλη-τής

πρωτάκι [το] ουσιαστικό
(πρωτάκια)

☑ Πρωτάκι λέμε τον μαθητή της πρώτης δημοτικού. ◇ **πρώτος**

♪ πρω-τά-κι

πρωτεύουσα [η] ουσιαστικό
(πρωτεύουσες)

☑ Στην πρωτεύουσα μίας χώρας, βρίσκονται η Βουλή, η

πρωτεύουσα -----πρωτοβρόχι

κυβέρνηση και τα υπουργεία της. Συνήθως είναι η μεγαλύτερη πόλη της χώρας.

 Η πρωτεύουσα της Ελλάδας είναι η Αθήνα.

◇ Αυτός που μένει στην πρωτεύουσα λέγεται πρωτευουσιάνος. ● επαρχιώτης

🎵 πρω-τεύ-ου-σα

πρωτευουσιάνος [ο],
πρωτευουσιάνα [η] ουσιαστικό
(πρωτευουσιάνοι, πρωτευουσιάνες) → πρωτεύουσα

πρωτοβρόχι [το] ουσιαστικό
(πρωτοβρόχια)

☑ Τα πρωτοβρόχια είναι οι

α πρωτοβρόχι -----πρώτος

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρώτες βροχές, όταν κρυώνει ο καιρός στο τέλος του καλοκαιριού και στην αρχή του φθινοπώρου. βροχή

 πρω-το-βρό-χι

πρώτος, πρώτη, πρώτο
επίθετο (πρώτοι, πρώτες, πρώτα)

 Όταν είσαι πρώτος, δεν υπάρχει άλλος πριν από σένα, όλοι οι άλλοι έρχονται μετά.

 Ο Κώστας στάθηκε **πρώτος** στη σειρά, γιατί ήταν ο πιο ψηλός.

 Όταν είσαι πρώτος σε κάτι, είσαι ο καλύτερος.

 Η Αλίκη είναι πάντα **πρώτη**

πρώτος -----Πρωτοχρονιά

στο τρέξιμο. Δεν της παραβγαίνει κανείς. Πάντα παίρνει την πρωτιά.

● τελευταίος

◇ Όταν κάτι γίνεται πρώτα, γίνεται πριν από κάτι άλλο. Πρώτα πλένουμε τα χέρια μας και μετά τρώμε.

● ύστερα, έπειτα

◇ πρωταγωνιστής, πρωταθλητής, πρωτεύουσα, πρωτιά, πρωτοβρόχια, Πρωτοχρονιά

♪ πρώ-τος

Πρωτοχρονιά [η] ουσιαστικό)

☑ Η Πρωτοχρονιά είναι η πρώτη μέρα κάθε χρόνου, δηλαδή η πρώτη Ιανουαρίου.

αβγδεζηθικλμνξοπρστυφχψω πτηνό-----πτήση

🎵 Πρω-το-χρο-νιά

- Πότε είναι η Πρωταπριλιά και η Πρωτομαγιά;

πτηνό [το] ουσιαστικό (πτηνά)

☑ Τα πουλιά που πετούν λέγονται και πτηνά.

◇ **πτήση** 🎵 πτη-νό

πτήση [η] ουσιαστικό (πτήσεις)

☑ Όταν τα πουλιά και τα αεροπλάνα πετούν, κάνουν

πτήσεις. ✍ Όταν ο θείος

Τάκης ταξιδεύει, παίρνει πάντα τη βραδινή πτήση. ◇ **πτηνό**

🎵 πτή-ση

πτυχή-----πτυχίο

πτυχή [η] ουσιαστικό (πτυχές)

☑ Στον γάμο της θείας Κατερίνας η Αθηνά φόρεσε μία ελαφριά φούστα που έσφιγγε στη μέση με ζώνη κι έπεφτε μέχρι το γόνατο κάνοντας πτυχές. Το ύφασμα της φούστας δεν ήταν ίσιο, διπλωνόταν σε πολλές μεριές. **Ο** πιάτα, τσάκιση

🎵 πτυ-χή

πτυχίο [το] ουσιαστικό (πτυχία)

☑ Το πτυχίο είναι το δίπλωμα που παίρνουμε, όταν τελειώνουμε τις σπουδές μας.

✍ **Ο κύριος Γιάννης σπούδασε στο Πολυτεχνείο και πήρε**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πτυχίο ----- πτώση

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πτυχίο αρχιτεκτονικής.

🎵 πτυ-χί-ο

πτῶμα [το] ουσιαστικό
(πτῶματα)

☑ Το πτῶμα είναι το σώμα ενός πεθαμένου ανθρώπου ή ζώου.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι πτῶμα, όταν είναι πολύ κουρασμένος.

🎵 πτώ-μα

πτῶση [η] ουσιαστικό (πτῶσεις)

☑ Η πτῶση του αεροπλάνου προκάλεσε τον θάνατο πολλών ανθρώπων. Το αεροπλάνο έπεσε με όλο του το βάρος προς τα κάτω.

πτώση -----πυκνώνω

✓ Τον χειμώνα έχουμε πτώση της θερμοκρασίας. Κάνει περισσότερο κρύο. 🎵 πτώ-ση

ΠΥΚΝΌΣ, πυκνή, πυκνό επίθετο (πυκνοί, πυκνές, πυκνά)

☑ Η Αθηνά έχει πολύ πυκνά μαλλιά. Έχει πολλά, πλούσια μαλλιά. ● αραιός

✓ «Τον χειμώνα στο χωριό πιάνει πυκνή ομίχλη και δε βλέπουμε μπροστά μας» είπε ο Κώστας.

◇ Όταν κάτι **ΠΥΚΝΩΝΕΙ**, γίνεται **ΠΥΚΝΟ**. ● αραιώνω 🎵 ΠΥ-ΚΝός

ΠΥΚΝΩΝΩ ρήμα (πύκνωσα, θα πυκνώσω) → πυκνός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πύλη-----πυξίδα

πύλη [η] ουσιαστικό (πύλες)

✓ Η πύλη είναι μία μεγάλη πόρτα που οδηγεί σε άλλο χώρο.

✍ Η Σταχτοπούτα σταμάτησε την άμαξά της μπροστά στην πύλη του παλατιού. 🎵 πύ-λη

πυξίδα [η] ουσιαστικό (πυξίδες)

✓ Η βελόνα της πυξίδας μάς δείχνει πού είναι ο Βορράς, ο Νότος, η Δύση και η Ανατολή. Τα πλοία και τα αεροπλάνα έχουν πυξίδα για να βρίσκουν τον δρόμο τους, δηλαδή για να προσανατολίζονται.

🎵 πυ-ξί-δα

πυρ-----πυραμίδα

πυρ [το] ουσιαστικό (πυρά)

✓ Η φωτιά λεγόταν παλιότερα πυρ.

✓ Όταν είσαι ή γίνεσαι πυρ και μανία, είσαι πάρα πολύ θυμωμένος.

✓ Όταν φωνάζεις «πυρ!», διατάξεις κάποιον να πυροβολήσει.

◇ Όταν κάτι είναι πύρινο, είναι από φωτιά ή μοιάζει με φωτιά.
πύραυλος, πυρκαγιά,
πυροσβέστης

🎵 πυρ

πυραμίδα [η] ουσιαστικό (πυραμίδες)

✓ Στην Αίγυπτο έχει πολλές

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αβγδεζηθικλμνξοπρστυφχψω πυραμίδα ----- πύραυλος

πυραμίδες. 🎵 πυ-ρα-μί-δα

πύραυλος [ο] ουσιαστικό
(πύραυλοι)

✓ Ο πύραυλος είναι μία μηχανή που μεταφέρει τους αστροναύτες στο διάστημα.

✍️ Ο άνθρωπος έφτασε στο φεγγάρι με πύραυλο.

Ο διαστημόπλοιο

✓ Λέμε ότι κάποιος γίνεται πύραυλος, όταν φεύγει πάρα πολύ γρήγορα κι εξαφανίζεται.

πύραυλος -----πύργος

✓ Ο πύραυλος είναι και παγωτό. Το παγωτό είναι μέσα σ' ένα χωνί από μπισκότο που μοιάζει με πύραυλο. 🎵 πύ-ραυ-λος

πύργος [ο] ουσιαστικό (πύργοι)

☑ Ο πύργος είναι ένα από τα πιο ψηλά σημεία ενός κάστρου. Εκεί ανέβαιναν οι άνθρωποι για να δουν αν έρχεται ο εχθρός. Το σχήμα του είναι συνήθως στρογγυλό.

✓ Πύργο λέμε κι ένα πολύ ψηλό κτίριο ή ένα κτίριο που μοιάζει με πύργο.

✍ Στο Παρίσι βρίσκεται ο **Πύργος** του Άιφελ. 🎵 πύρ-γος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πυρετός-----πυρήνας

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 'τα παραμύθια'

- Ο Λευκός Πύργος σε ποια πόλη της Ελλάδας βρίσκεται;

πυρετός [ο] ουσιαστικό
(πυρετοί)

☒ Όταν έχεις πυρετό, είσαι πολύ ζεστός κι αισθάνεσαι πολύ άσχημα, γιατί είσαι άρρωστος.

 πυ-ρε-τός

πυρήνας [ο] ουσιαστικό
(πυρήνες)

☒ Ο πυρήνας είναι το κέντρο του κυττάρου. ✓ Πυρήνα λέμε και το κουκούτσι των καρπών.

 πυ-ρή-νας

πυρκαγιά-----πυροβολώ

πυρκαγιά [η] ουσιαστικό
(πυργκαγιές)

✓ Η πυρκαγιά είναι μία μεγάλη φωτιά σε κτίριο ή σε δάσος που προκαλεί πολλές καταστροφές.

♪ πυρ-κα-γιά

πυροβολώ, πυροβολούμαι
ρήμα (πυροβόλησα, θα πυροβολήσω)

✓ Όταν ρίχνεις σφαίρες με το πιστόλι, πυροβολείς.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πυροβολώ ----- πυροσβέστης

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Στην εκδρομή ο Νίκος κι ο Ίγκλι πυροβολούσαν συνέχεια τον Κώστα, που στο τέλος έγινε μούσκεμα από τα νεροπίστολά τους. **πυρ**
 πυ-ρο-βο-λώ

πυροσβεστήρας [ο] ουσιαστικό
(πυροσβεστήρες) →
πυροσβέστης

πυροσβέστης [ο] ουσιαστικό
(πυροσβέστες)

 Οι πυροσβέστες βοηθούν τον κόσμο όταν γίνονται πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί και άλλες καταστροφές. **Οι πυροσβέστες είναι υπάλληλοι της**

πυροσβέστης ---- πυροτέχνημα

πυροσβεστικής υπηρεσίας. Για να σβήσουμε μία μικρή φωτιά, ρίχνουμε αφρό ή νερό με τον πυροσβεστήρα. πυρ

🎵 πυ-ρο-σβέ-στης

πυροτέχνημα [το] ουσιαστικό (πυροτεχνήματα)

☑️ Η Αθηνά κι ο Κώστας ανεβαίνουν στην τάρτασα κάθε Πρωτοχρονιά για να θαυμάσουν τα πυροτεχνήματα που σκάνε στον ουρανό. Τα πυροτεχνήματα κάνουν δυνατό θόρυβο και σκορπάνε πολύχρωμα φώτα στον ουρανό.

◇ **πυρ**

🎵 πυ-ρο-τέ-χνη-μα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α πώληση-----πωλητής

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πώληση [η] ουσιαστικό
(πωλήσεις) → πουλώ

πωλητής [ο], **πωλήτρια** [η]
ουσιαστικό (πωλητές,
πωλήτριες) → πουλώ

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.